

№ 7-8(88-89)

липень-серпень 2017

ВЛАСТЬ ПОД КОНТРОЛЕМ ИЗБИРАТЕЛЕЙ

ИзбирКом

Независимая газета избирателей в Одесской области

Атестація депутатів місцевих рад виходить за межі Одеської області

с. 2-6»

Також у номері:

Спецвипуск. РЕФОРМИ

Шановні читачі!

Ми бачимо на місцевому рівні, що, окрім поодиноких інформаційних акцій місцевої влади та окремих новин, громадяни не мають доступу до інформації про реформи та їх імплементацію на місцях. Водночас, наприклад, вже зараз в Одеській області створено дванадцять територіальних громад, а в інших триває активний рух щодо децентралізації. Тому ми розпочинаємо цикл публікацій, аби інформувати громадян про суспільно важливі процеси та події в сфері реформ як на місцевому, так і на обласному рівнях.

Ваш ИзбирКом

Татарбунари: досвід співпраці з профілактики повторних правопорушень

с. 15»

Кожен обирає своє: міста Австралії у процесі залучення громадян

с. 21»

www.izbirkom.org.ua

cvu.od.ua

www.izbirkom.org.ua

cvu.od.ua

Шубы из шиншиллы, золотые часы и старинные картины: ТОПы самых «роскошных» и самых бедных депутатов Одесского облсовета

СОФИЯ САМКОВА

Предварительно проанализировав е-декларации депутатов Одесского областного совета, предлагаем читателям ознакомиться с наиболее интересной информацией, собранной в 4 ТОПы.

Информация из деклараций 82 депутатов была распределена по различным категориям: земля, недвижимость (квартиры, дома), элементы роскоши, а также доходы. В этой публикации не будут рассмотрены корпоративные права и ценные бумаги, речь о которых пойдет в следующих материалах.

В первую очередь стоит акцентировать внимание на том, что вся информация взята исключительно из опубликованных е-деклараций на официальном сайте Национального агентства по предупреждению коррупции. Не удалось найти на сайте декларации **Сергея Булыгина-Шрамко** и **Николая Деревянко** (по состоянию на 3 июля).

ТОП миллионеров и ТОП депутатов «без доходов»

Первая категория касается доходов депутатов, а также членов их семей. В этот ТОП внесены те депутаты, которые в своих декларациях указали доход более одного миллиона гривень. Цифры, приведенные ниже, являются суммами всех статей доходов декларанта и лиц, занесенных в декларации.

Абсолютным лидером в ТОПе является **Олег Кутателадзе**, доход которого составил 115 млн 33 тыс. 859 грн. В 10 раз меньший доход задекларировал **Владимир Кривошея**, который занял второе место, — 7 млн 964 тыс. 64 грн. Далее — **Виктор Андреев** с доходом в 6 млн 578 тыс. 793 грн, **Георгий Чикликчи** — 4 млн 599 тыс. 787 грн, **Игорь Учитель** — 3 млн 16 тыс. 419 грн. Далее доход депутатов приблизительно одинаковый: **Михаил Лазаренко** — 1 млн 865 тыс. грн, **Евгений Копотиенко** — 1 млн 422 тыс. 739 грн, **Владислав Финик** — 1 млн 278 тыс. 650 грн, **Сергей Петровский** — 1 млн 173 тыс. 703 грн. А завершает ТОП миллионеров **Виталий Саутенков** с доходом в 1 млн 23 тыс. 687 грн.

В противовес списку миллионеров — ТОП тех, чей доход не превысил 1 гривни, хотя таких депутатов гораздо меньше: **Олег Батлюк**, **Александр Бондаренко** и **Руслан Табунщик** — все показали доход в 0 гривень

за 2016 год. Стоит отметить, что в то же время эти депутаты задекларировали наличные деньги и активы в банках.

ТОП владельцев земли

В этой подборке, как и в случае с доходами, приведены общие суммы квадратных метров земельных наделов, которыми владеют депутаты.

На первом месте — **Михаил Лазаренко**, который указал земельные участки общей площадью 150 га у него самого, а также 4,66 га у жены. **Анатолий Артеменко** владеет 26 га земли, а его жена — 17 га. **Виталий Разумов** владеет вместе с женой 26,7 га земли, а **Валентин Волканов** также вместе с женой — 18 га земли (при этом сам депутат владеет только одним гектаром). Закрывает ТОП-5 **Олег Казимиров**, в декларации которого указаны 7,6 га земли.

ТОП недвижимости

В эту категорию внесены квартиры, жилые и дачные дома.

На первом месте — **Евгений Копотиенко**, семья которого имеет один дачный, семь жилых домов и десять квартир, одна из которых находится на Кипре.

Далее — **Олег Кутателадзе** и его жена, которая, судя по декларации, имеет один жилой и семь дачных домов, а также базу отдыха.

В декларации **Вадима Теплицкого** внесены шесть квартир, один офис и дачный дом, который пока строится, а в декларации **Марии Гайдар** — 5 квартир, одна из которых строится в Черногории, а еще четыре находятся в России.

ТОП предметов роскоши

Этот список раскрывает депутатов с совершенно новой стороны — как ценителей искусства, антиквариата, церковной утвари и прочего. Здесь перечислены все предметы роскоши, которые задекларированы (уточним, что субъект декларирования должен задекларировать: ценное движимое имущество, стоимость кото-

рого превышает 100 прожиточных минимумов, установленного для трудоспособных лиц на 1 января отчетного года. Под движимым имуществом понимаются любые материальные объекты, которые могут быть перемещены без причинения им вреда (например, ювелирные изделия, персональные или домашние электронные устройства, одежду, произведения искусства, антиквариат и т.д.).

В ТОП вошли пять представителей «Блока Петра Порошенко «Солидарность»: **Юрий Маслов**, **Андрей Ивашов**, **Никита Кузькевич**, **Сергей Паращенко** и **Анатолий Урбанский**.

Итак, **Юрий Маслов** имеет 47 картин XVIII-XX вв., 69 икон XVI-XX вв., 138 единиц собраний старинных печатных изданий и книг XVI-XX вв., 12 единиц древностей XVII-XX вв., 27 старинных карт и портуланов (портулан (или портолан) — морская карта эпохи Возрождения, от конца XIII до XVI века, на которой показана акватория Средиземного и Черного морей, а также побережье Атлантического океана за Гибралтаром: на север — от Пиренейского полуострова до Фландрии, включая южные берега Ирландии и Британии, на юг — марокканский берег. Очертания морей, показанные на портуланах, достаточно близки к очертаниям этих же морей на современных картах, чего нельзя сказать о других картах известного европейцам мира — так называемых *Marra mundi*, изготовленных в эту же самую эпоху), 3 единицы

холодного оружия, по 4 единицы персонального или домашнего устройства от Bang&Olufsen и Naim, 4 единицы акустической системы Gradient, фортепиано (фирма, к сожалению, не указана), 19 предметов мебели от Poliform и Giorgetti, 7 единиц фотоаппаратуры от Leica, Zeiss, Swarovski. Также депутат имеет серебряный столовый комплект на 12 персон, запонки, две шубы, ювелирные украшения от Bulgari, Van Cleef&Arpel, Graff. А также 15 пар часов от именитых Audemar Piguet, Van Cleef&Arpel, Montblanc, Jaeger-LeCoultre, Buben&Zorweg, Erwin Sattler, Patek Philippe, Audemars Piguet, Rolex, Frank Muller.

Анатолий Урбанский внес в декларацию часы от таких дизайнеров как Girard-Perregaux, Jaeger-LeCoultre, Patek Philippe, Rolex, Breguet, Maurice Lacroix. Ювелирные украшения жены также изготовлены известными компаниями-производителями: Boucheron, Chaumet, Damiani, Bulgari, Graff Diamonds. Кроме того, задекларированы шубы из меха шиншиллы, соболя и норки от Fendi, также от итальянского кутюрье была задекларирована сумка. Но не Fendi единым — также в декларации есть две сумки от французского дома моды Hermes. Также председателем областного совета ценит искусство живописи, задекларировав семь картин.

Шесть пар часов от Breguet, Vacheron Constantin, Omega и Frank Muller, шубы из рыси, соболя и норки, ювелирные изделия Damiani, Stefan Hafner и Tiffany, —

все это указано в е-декларации **Сергея Паращенко**.

Уже знакомые бренды часов встречаются и в декларации **Никиты Кузькевича**, но, к примеру, 348 серебряных монет Австралийского банка — немного удивительно.

У **Андрея Ивашова**, помимо часов, задекларирована коллекция вин и крест с драгоценными камнями. Также пять представителей «Оппозиционного блока» задекларировали достаточно предметов роскоши, чтобы оказаться в нашем ТОПе: **Павел Наприенко**, **Владимир Осипов**, **Виктор Баранский**, **Владимир Кривошея**, **Виталий Саутенков**.

Владимир Кривошея задекларировал часы Ulysse Nardin и Hamilton, ювелирные изделия Cartier, а также ювелирные изделия индивидуальной работы и 14 картин украинских и российских мастеров XX-XXI века.

Коллега по партии **Владимир Осипов** владеет вместе с женой двумя телефонами Vertu, часами Patek Philippe, Rolex, Chopard, Audemars Piguet, Breguet, шубами из норки, соболя, ювелирными изделиями Carrera&Carrera, Chopard, Bulgari, Van Cleef&Arpel.

Виктор Баранский и **Виталий Саутенков** оказались ценителями искусства и церковной утвари. Так, **Виктор Баранский** задекларировал шесть икон, восемь картин, антиква-

National Endowment
for Democracy
Supporting freedom around the world

Проект «Атестація депутатів місцевих рад» здійснюється за підтримки Національного фонду демократії (NED, США). Проект спрямовано на підвищення рівня відкритості, прозорості та підвітності місцевих депутатів, а також збільшення поінформованості громадян, про діяльність представників їх інтересів в місцевих радах.

ТОП миллионеров (доходы)

- **ОЛЕГ КУТАТЕЛАДЗЕ**
115 млн 33 тыс. 859 грн
- **ВЛАДИМИР КРИВОШЕЯ**
7 млн 964 тыс. 64 грн
- **ВИКТОР АНДРЕЕНКОВ**
6 млн 578 тыс. 793 грн
- **ГЕОРГИЙ ЧИКЛИКЧИ**
4 млн 599 тыс. 787 грн
- **ИГОРЬ УЧИТЕЛЬ**
3 млн 16 тыс. 419 грн

ТОП недвижимости*

- **ЕВГЕНИЙ КОПОТИЕНКО**
1 дачный, 7 жилых домов, 10 квартир, 1 из которых на Кипре.
- **ОЛЕГ КУТАТЕЛАДЗЕ**
1 жилойб 7 дачных домов, а также база отдыха.
- **ВАДИМ ТЕПЛИЦКИЙ**
6 квартир, 1 офис и дачный дом, который строится
- **МАРИЯ ГАЙДАР**
всего 5 квартир, из них 1 Черногории (строится), 4 находятся в России.

ТОП владельцев земли

- **МИХАИЛ ЛАЗАРЕНКО**
150 га + 4,7 га жена
- **АНАТОЛИЙ АРТЕМЕНКО**
26 га земли + 17 га жена
- **ВИТАЛИЙ РАЗУМОВ**
4,7 га + 22 га семья
- **ВАЛЕНТИН ВОЛКАНОВ**
1 га + 17 га жена
- **ОЛЕГ КАЗИМИРОВ**
7,6 га земли

ТОП «честности» (доход в 0 грн за 2016 год)

- **ОЛЕГ БАТЛЮК**
- **АЛЕКСАНДР БОНДАРЕНКО**
- **РУСЛАН ТАБУНЩИК**

* в категорию ТОП-недвижимости внесены квартиры, жилые и дачные дома, которые принадлежат депутату и его семье

риат, ювелирные изделия, но не стал указывать их стоимость и марки.

Виталий Саутенков, в свою очередь, владеет только тремя картинами, двумя иконами, антиквариатом, ювелирными изделиями, тремя парами часов Cartier, Baume et Mercier, Chaumet.

И **Павел Наприенко** задекларировал четыре пары часов Rolex, и по одной паре часов от Audemars Piguet и Vacheron Constantin.

Два депутата от «Доверяй делам»: **Вадим Теплицкий** и **Ольга Юрко**, — также присутствуют в этой категории. Единственная женщина в этом ТОПе зарегистрировала достаточно скромное имущество, в сравнении со своими коллегами, — всего одну шубу, одну пару часов Girard Perregaux и три набора ювелирных украшений. **Вадим Теплицкий** задекларировал пять пар часов от дизайнеров IWC Portofino, Vreguet, Omega, наборы ювелирных украшений и шубу.

В ТОП также вошли по одному представителю партий «Возрождение» и «Батькивщина»: **Евгений Копотиенко** и **Олег Радковский** соответственно.

Олег Радковский указал в декларации шесть пар часов Franck Muller, Cartier, Rolex, IWC, шубу из меха соболя Luis Vuitton, ювелирные изделия Damiani, De Grisogno, Certier, Rebecca Van Cleave, Boucheron.

Евгений Копотиенко задекларировал только пять пар часов, производители которых неизвестны.

В завершение — немного необычного

В декларациях депутатов также встречались несовпадения, необычные статьи дохода или же небрежное заполнение декларации.

В первую очередь хочется отметить декларацию **Владислава Финика** («Оппозиционный блок»), в которой депутат «ори-

гинально» заполнил информацию о своих родственниках.

Также два депутата — **Алла Стоянова** («Батькивщина») и **Иван Стреля** («Оппозиционный блок») — не задекларировали ни одного жилого помещения. В то же время оба депутата внесли в декларацию земельные участки, магазин-кафе «Лаванда», офис (Алла Стоянова), а также складские помещения, помещение для яхтсмена, административное здание с помещениями для отдыха (Иван Стреля).

В декларации **Александра Барского** сообщается, что он получает заработную плату в двух учреждениях: 23 тыс. 777 грн - на государственной регуляторной службе, а также 142 тыс. 111 грн — в Одесском национальном академическом театре оперы и балета в качестве заместителя директора по коммерческой деятельности.

Иван Кюссе, не показав ничего удивительного относительно доходов, все же смог заинтересовать своей декларацией.

Так, депутат на протяжении года (с 6 января 2016 года по 27 декабря 2016 года) одолжил средства в размере 6 млн 113 тыс. 217 грн у ЧП «Роман», в которой, кстати, Кюссе Светлана Георгиевна (возможно, родственница депутата) — основатель, он сам — директор. Суммы, которые были взяты в долг, также достаточно интересны: диапазон колеблется от 200 грн до 370 тыс. грн.

Самый молодой депутат текущего созыва **Никита Кузькевич**, который уже попал в один из ТОПов, задекларировал автомобиль Land Rover Range Rover, которым имеет право только пользоваться, владеет же этим автомобилем народный депутат Пресман Александр Семенович. Депутат Одесского облсовета также на общественных началах работает директором в благотворительном фонде этого нардепа «Творю добро».

Далее приведем три примера, которые демонстрируют алогичные моменты в декларировании. Так, **Олег Корженко** владеет 12 местами в паркинге, при этом

в декларации указано по одному автомобилю у депутата и его жены. **Виктор Бакланов** владеет только мастерской (51,3 кв. м), в то время, как его жена - домом площадью 37 кв. м, а **Сергей Паращенко**, который также был указан в предыдущем ТОПе, владеет только легковым автомобилем ВАЗ, хотя жена имеет Lexus LX570.

Возможно, наличие таких доходов, немало количества земельных участков, квартир, домов и предметов роскоши не является удивительным, так как заработанный достаток сам по себе не является злом, однако далеко не все депутаты в своих декларациях показали пути накопления такого имущества.

Вопреки всем негативным заявлениям, звучавшим и в зале заседаний областного совета относительно обязанности е-декларирования, все же практически все депутаты подали свои декларации и практически все подошли к этому процессу ответственно, за некоторым исключением.

Драгметаллы, биткоины, драгоценности: что задекларировали депутаты Одесского горсовета

ИГОРЬ ЛУГОВСКОЙ

Как показывает электронное декларирование, депутаты Одесского горсовета владеют вкладами в банках и наличными в разных валютах, корпоративными правами, драгметаллами, биткоином, шубами, часами, ювелирными изделиями и прочим (все активы указаны как совокупные активы депутатов и всех внесенных ими членов семьи).

Денежные активы

Денежные активы в национальной валюте на банковских счетах и в виде взносов в кредитные союзы имеют 24 депутата Одесского горсовета. Так, вклады, превышающие 1 млн грн, имеются у **Александра Борнякова** (6,48 млн грн), **Александра Матвеева** (2,24 млн грн), **Эдуарда Стася** (1,45 млн

грн), **Натальи Данилко** (1,39 млн грн) и **Марины Лозовенко** (1,2 млн грн).

В то же время 29 депутатов держат гривню наличными. Более миллиона имеют **Андрей Терновский** (19 млн), **Юрий Шумахер** (8 млн грн), **Дмитрий Танцюра** (7 млн грн), **Юрий Крук** (3 млн грн), **Вадим Подгородинский** (1,7 млн грн), **Илья Мозолев** (1,3 млн грн).

20 депутатов горсовета имеют вклады в долларах США. В этом случае, более 1 млн долларов не имеет ни один депутат с семьей. Более 100 тыс. долларов имеют **Александр Орлов** (406 тыс. дол.), **Вадим Иоргачев** (356,6 тыс. дол.), **Эдуард Стась** (121,4 тыс. дол.) и **Марина Лозовенко** (100 тыс. дол.).

Наличные доллары есть у наибольшего количества депутатов — 40. Больше 1 млн долларов

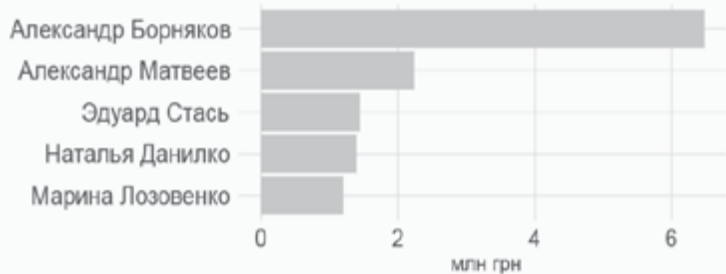

National Endowment for Democracy
Supporting freedom around the world

Проект «Атестація депутатів місцевих рад» здійснюється за підтримки Національного фонду демократії (NED, США). Проект спрямовано на підвищення рівня відкритості, прозорості та підзвітності місцевих депутатів, а також збільшення поінформованості громадян, про діяльність представників їх інтересів в місцевих радах.

Более миллиона на счетах

«на руках» имеют **Наталья Данилко** (3,32 млн дол.) и **Василий Шкрюбай** (1,069 млн дол.), а более 100 тыс. дол. – **Юрий Крук** (675 тыс. дол.), **Валентин Гапунич** (550 тыс. дол.), **Василий Иеремия** (541,9 тыс. дол.), **Александр Борняков** (450 тыс. дол.), **Денис Григорьев** (420 тыс. дол.), **Александр Иваницкий** (330 тыс. дол.), **Вадим Терещук** (285,9 тыс. дол.), **Эдуард Стась** (240 тыс. дол.), **Олег Каминкер** (230 тыс. дол.), **Алексей Потапский** (145 тыс. дол.), **Вадим Иоргачев** (140 тыс. дол.), **Ольга Кулакевич** (100 тыс. дол.) и **Юрий Шумахер** (100 тыс. дол.)

На банковских счетах и наличными валюту в евро имеют 18 депутатов, среди которых наибольшие суммы у **Юрия Крука** (325,7 тыс. евро), **Олега Каминкера** (126,6 тыс. евро), **Эдуарда Стася** (107,4 тыс. евро). Также наличие других валют указано в электронных декларациях **Богдана Гиганова** (983 шекеля), **Алексея Еремицы** (14 тыс.

Малыхина, Антонина Наконечная, Виктор Новак, Татьяна Плаксий, Людмила Себова, Сергей Страшный и Елена Фокина. Таких же активов нет у членов семей

Еще ряд депутатов в 2016 году одолжили деньги третьим лицам – **Денис Балух** (70 тыс. дол.), **Александр Борняков** (78,5 тыс. дол. и 3,1 млн грн), **Наталья Данилко** (3,5 млн дол.), **Алексей Еремица** (20 тыс. дол.), **Александр Иваницкий** (4,4 млн грн), **Ольга Квасницкая** (252,5 тыс. грн), **Юрий Крук** (1,19 млн дол. и 1,65 млн грн), **Илья Мозолев** (4,54 млн грн), **Дмитрий Танцюра** (5 млн дол.), **Вадим Терещук** (84,6 тыс. дол.), **Андрей Терновский** (17 млн грн, 970 тыс. дол.) и **Олег Этнарлович** (201 тыс. дол.).

Два депутата имеют активы в драгоценных металлах – **Ва-**

дим Терещук (стоимость 144 тыс. грн) и **Юрий Шумахер** (1,001 млн грн). Собственность на товары и знаки имеют **Александр Амици, Василий Иеремия, Эдуард Стась, Александр Шеремет и Олег Этнарлович.**

Также пять депутатов владеют криптовалютой биткоин – **Денис Григорьев** (750 ед.), **Петр Ионов** (538 ед.), **Дмитрий Палптин** (7711 ед.), **Дмитрий Пеструев** (1318 ед.) и **Анна Позднякова** (98,874 ед.). Отметим, что на сегодняшний день 1 биткоин стоит более 2,5 тыс. долларов.

Кроме того, корпоративные права в юридических лицах имеют **Александр Борняков, Дмитрий Вишнякова, Валентин Гапунич, Богдан Гиганов, Оксана Гончарук, Алексей Горин, Денис Григорьев, Олег Звягин, Александр Иваницкий, Василий Иеремия, Вадим Иоргачев, Ольга Квасницкая, Алексей Кисловский, Владимир Корниенко, Юрий Крук, Марина Лозовенко, Илья Мозолев, Левон Никогосян, Дмитрий Палптин, Дмитрий Пеструев, Анна Позднякова, Эдуард Стась, Дмитрий Танцюра, Андрей Терновский, Василий Шкрюбай, Юрий Шумахер и Олег Этнарлович.**

Более 100 тыс. долларов наличными

А депутаты **Алексей Горин, Вадим Иоргачев, Эдуард Стась и Василий Шкрюбай** владеют акциями.

Драгоценности депутатов

22 депутата горсовета либо члены их семей задекларировали драгоценности.

Так, наличие дорогих часов среди драгоценностей задекларировали **Александр Борняков, Олег Совик и Александр Шеремет** (по 1 ед.), **Валентин Гапунич, Эдуард Стась** (по 2 ед.), **Вадим Иоргачев и Андрей Кисловский** (по 3 ед. и 2 ед. у жен), **Александр Матвеев, Олег Каминкер, Василий Шкрюбай** (по 1 ед. у депутатов и жен), **Юрий Крук** (7 ед. у депутата и 4 ед. у жены), **Юрий Шумахер** (по 2 ед. у депутата и жены), **Андрей Терновский** (2 ед. у жены) и **Олег Этнарлович** (3 ед.).

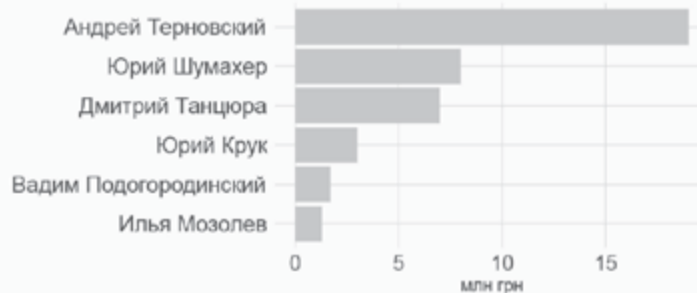
Ювелирные изделия (отметим, что декларированию

подлежат такие изделия, стоимость которых превышает 100 прожиточных минимумов для работоспособных граждан на 1 января отчетного года, то есть, в данном случае -137 тыс. 800 грн за одно изделие) есть у супруг **Юрия Крука** (22 шт.), **Юрия Шумахера** (17), **Олега Брындака** (5), **Эдуарда Стася** (4), **Дмитрия Пеструева** (3), **Олега Каминкера, Василия Шкрюбая** (по 2), **Андрея Терновского** (1), а также у **Анны Поздняковой** (3), **Дмитрия Пеструева и Виктора Новака** (по 1).

Шубы задекларировали **Олег Каминкер** (одна у жены), **Юрий Крук** (4 и одна жилетка из меха), **Светлана Осауленко** (4), **Анна Позднякова** (одна), **Юрий Шумахер** (три у жены). Дорогие сумки есть у жены **Юрия Крука** и у **Анны Поздняковой**.

Также **Олег Каминкер** владеет коллекцией вин, **Юрий Крук** – тремя картинами, **Виктор Новак** – иконой и стройматериалами.

Более миллиона наличными в грн

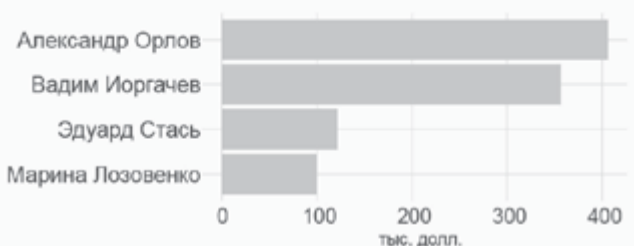
фунтов стерлингов) и **Юрия Шумахера** (10,2 тыс. швейцарских франков).

Согласно декларациям, 11 депутатов в 2016 году не имели никаких денежных активов (наличные, счета в банках, кредитные союзы), превышающих 68,9 тыс. грн, — **Александр Александрович, Владимир Варещенко, Денис Коваль, Ирина Куценко, Татьяна**

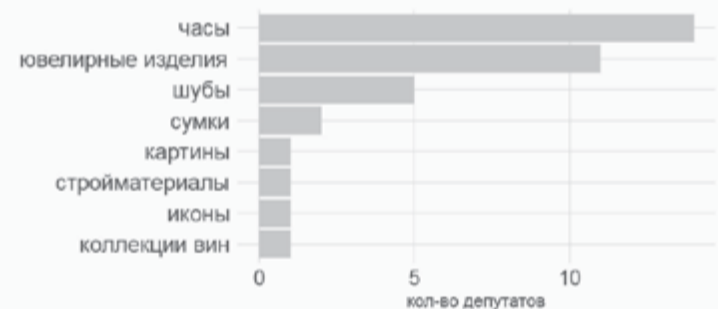
Александра Александровича, Владимира Варещенко, Дмитрия Вишнякова, Валентина Гапунича, Петра Ионова, Алексея Кисловского, Ирины Куценко, Татьяны Малыхиной и Людмилы Себовой.

Другие депутатские активы

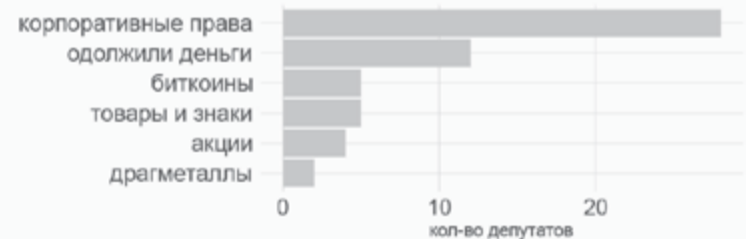
Более 100 тыс. долларов на счетах

Драгоценности депутатов одесского горсовета

Другие активы депутатов и их семей

National Endowment
for Democracy
Supporting freedom around the world

Проект «Атестація депутатів місцевих рад» здійснюється за підтримки Національного фонду демократії (NED, США). Проект спрямовано на підвищення рівня відкритості, прозорості та підвітності місцевих депутатів, а також збільшення поінформованості громадян, про діяльність представників їх інтересів в місцевих радах.

Большинство депутатов Белгород-Днестровского городского совета задекларировали по две квартиры

АНДРЕЙ ГОНЧАРОВ

В рамках анализа е-деклараций депутатов городского совета предлагаем читателям ознакомиться с объемами недвижимости которая принадлежит городским избранникам Аккермана.

Наибольшее количество жилой недвижимости задекларировал **Леонид Кондратюк**, у которого четыре дома в Белгороде-Днестровском и квартира в Одессе. Весьма интересно что доля собственности последнего дома записного на жену Леонида Кондратюка составляет всего 0.5 %. Так же четыре квартиры в Белгород-Днестровском задекларированы у **Елены Римской**.

Шесть депутатов Аккермана задекларировали по три единицы жилой недвижимости. К примеру, **Александр Морозов**, у которого записано: две квартиры (купленная в 2016 году в Одессе 45,8 м² и квартира жены в Салганах 133,5 м²) и дом в Белгороде-Днестровском. У **Игоря Галата**, согласно декларации, всего две квартиры в Белгороде-Днестровском и дом в Курортном. **Михаил Баранов** владеет домами в Белгороде-Днестровском, Сарнах и Вилково. **Игорь Десятник** квартирой в Белгороде-Днестровском, домом в Шабо, а также на его жене записана квартира в Киеве. **Владимир Красовский** владеет двумя квартирами и домом в Белгороде-Днестровском. Отметим, что одна из квартир была куплена в 2016 году за 143 тыс. грн, а дом в 2015 году, однако его стоимость не известна.

Особенность деклараций **Виктора Быковского** и **Сергея Круппа** заключается в специфичных процентах собственности недвижимости. Так Виктору Быковскому, который задекларировал три квартиры в Белгороде-Днестровском и его жене принадлежат по 1% декларируемого имущества. А Сергей Крупп, у которого согласно декларации два дома в Одессе по и квартира в Белгороде-Днестровском владеет лишь 0.01% домов в Одессе и 0.25 % квартиры в Белгороде Днестровском. Также отметим, что согласно декларации оба дома в Одессе в 2006-2008 годах обошлись Сергею Круппу в 2 тыс. 45 грн и 4 тыс. 90 грн соответственно.

Почти половина депутатского корпуса задекларировали по две единицы жилой недвижимости. **Виталий Граждан**, к примеру, владеет квартирой и домом в Белгороде-Днестровском. У

Юрия Чередниченко квартира в Киеве и дом в Салганах, который принадлежит супруге депутата. **Наталья Завгороднюк** так же, как и ее коллега владеет недвижимостью в Киевской области, в частности домом в селе Чайки Киево-Святошинского района, так же у нее имеется и квартира в Сергеевке. В декларации **Олега Крамара** значатся две квартиры в Белгороде-Днестровском, одна из которых, принадлежит его матери.

У **Василия Леонтьева** тоже две квартиры одна в Аккермане, а вторая в Подольске. Владимир Сорока является владельцем дома в селе Сербы Кодымского района Одесской области и квартиры в Белгороде-Днестровском. У **Олега Манитенко** в Белгороде-Днестровском дом и квартира, **Сергей Мусаев**, **Александр Скалозуб**, **Виталий Жнякин** и **Нина Прохорова** задекларировали по две квартиры в Белгороде-Днестровском.

Особое внимание, пожалуй, стоит уделить декларируемому имуществу **Анатолия Ганчурина**, **Ольги Ципуленко** так как в их декларации встречается уже знакомая ситуация с процентами собственности.

Так, **Анатолию Ганчурину** принадлежит по 1% дома и квартиры, а Ольге Ципуленко 0.12% квартиры и 0.5% второй квартиры. Вся вышеперечисленная недвижимость находится в Белгороде-Днестровском. Несколько проще обстоят дела в декларации **Руслана Сулакова**. Одна квартира в Белгороде-Днестровском его, а вторая квартира, которая так же находится в Аккермане, принадлежит его супруге и третьему лицу в соотношении 25/75%.

Пятеро депутатов: **Наталья Басий**, **Инна Гончарова**, **Александр Ерошенко**, **Вячеслав Римский** и **Юлия Федорова** задекларировали по одной квартире/дому в Белгороде-Днестровском. В свою очередь **Иван Выхрыстюк**, **Виктор Грозов**, **Денис Киминчиджи** и **Сергей Манитенко** не задекларировали вообще никакой жилой недвижимости.

Дачи

Дачными домами располагают лишь шестеро депутатов городского совета Белгорода-Днестровского. К примеру, в пгт Затока Белгород-Днестровского района недвижимостью обзавелись: **Александр Морозов**, **Леонид Кондратюк** и **Юрий Чередниченко**. В с. Шабо: **Виталий Граждан** и **Виктор Быковский**. Стоит отметить, что у Быковского все так же неизменно остается лишь 1% собственности. **Виталий Кирсей** владеет дачей в с. Приморском Белгород-Днестровского района Одесской области.

Магазины, складские помещения

Наибольшую площадь в данном разделе задекларировал **Владимир Сорока**, у которого супруге принадлежит магазин. Немного меньше у **Александра Морозова**, у которого три магазина, кроме того у него имеется и склад. В магазине жены у **Виктора Быковского**, как всегда, 1%. **Наталья Завгороднюк** является владелицей кафе-бара в пгт Сергеевка.

Земля

Что же касается вопроса земли, то тут явный и безоговорочный фаворит – **Владимир Красовский**, которому в общей сложности принадлежит 62,28 га в Одесской области:

34,8 га в с. Николаевке Белгород-Днестровского района, 26,1 га в с. Шабо, 0,64 га в с. Курортном Белгород-Днестровского района, 0,6 га в Салганах и 0,14 га в Каролино-Бугазе. Далее идет **Наталья Басий** у которой 13,9 га земли: 6,99 га в с. Волково и 6,95 га в с. Калиновка. За ней Игорь Галат у которого 6,9 га: 6,65 га в с. Приморском Белгород-Днестровского района Одесской области и 0,25 га в с. Николаевке. Замыкает пятерку крупных депутатов-землевладельцев **Александр Морозов** со своими 2,2 га (1,99 га в с. Николаевке, 1 тысяча 540 квадратных метров в Белгороде-Днестровском и 687 квадратных метров в Затоке). Кроме того, депутат арендует 1,27 га аккерманской земли дополнительно.

Еще порядка пятнадцати депутатов городского совета задекларировали свои земельные наделы более скромных размеров, нежели их вышеперечисленные коллеги.

Из пятнадцати оставшихся деклараций нас заинтересовали семь прежде всего наличием земли в с. Шабо, с. Затока и Киеве. Впрочем, не обошлось и без интригующих процентов собственности. Так, в распоряжении **Леонида Кондратюка** находится 0,86 га земли: 1 тысяча 895 квадратных метров в Белгороде-Днестровском, 1 тысяча 200 квадратных метров в с. Выгон Белгород-Днестровского района, 0,55 га в с. Николаевке принад-

лежит супруге депутата, как и 100 квадратных метров в с. Затока. **Игорю Десятнику** принадлежит 0,22 га земли в с. Шабо, а его коллега **Виталию Граждану** 190 квадратных метров в том же с. Шабо. Кроме того, В. Граждану принадлежит 1 тысяча 999 квадратных метров земли в Салганах.

Согласно декларации **Ивана Выхрыстюка**, депутату принадлежит 50% прав собственности на 3 тысячи 251 м² земли в с. Нерубайсом.

А Анатолий Ганчурин арендует 0,42 га земли в Белгороде-Днестровском и всё б ничего, но проценты собственности, несколько настораживают так как на трёх участках они колеблются от 0,5 до 1%.

Юрий Чередниченко в своей декларации указал 605 квадратных метров земли в Белгороде-Днестровском и 605 квадратных метров в Киеве, также его супруге принадлежит 932 квадратных метров в Салганах. Как и в случае с декларацией Анатолия Ганчурина

Сергей Крупп указал, что его жене принадлежит 1% собственности на 500 квадратных метров земли в с. Николаевка Белгород-Днестровского района. **Виталий Кирсей** в 2016 году обзавелся 836 квадратными метрами земли в с. Приморском Белгород-Днестровского района.

**National Endowment
for Democracy**
Supporting freedom around the world

Проект «Атестація депутатів місцевих рад» здійснюється за підтримки Національного фонду демократії (NED, США). Проект спрямовано на підвищення рівня відкритості, прозорості та підзвітності місцевих депутатів, а також збільшення поінформованості громадян, про діяльність представників їх інтересів в місцевих радах.

Трое депутатов Белгород-Днестровского горсовета задекларировали доход более миллиона гривен

АНДРЕЙ ГОНЧАРОВ

Проанализировав электронные декларации депутатов городского совета Белгорода-Днестровского, опубликованные на сайте Национального агентства по предупреждению коррупции, предлагаем читателям ознакомиться с финансовой стороной жизни депутатов Аккермана.

Отметим, что в этом обзоре рассматриваются исключительно доходы, финансовые сбережения и транспортные средства депутатов.

Денежные активы

Согласно заполненным е-декларациям, наибольший доход получили **Владимир Красовский** (1 млн 841 тыс. грн), **Виктор Быковский** (1 млн 41 тыс. грн), **Владимир Сорока** (1 млн 367 тыс. грн). Еще чуть более трети депутатов имеют суммарный доход более ста тысяч гривен.

Так, у **Александра Морозова** задекларированы 842,2 тыс. грн, **Леонида Кондратюка** – 724 тыс. грн, **Сергея Манитенко** – 556,9 тыс. грн, **Олега Крамара** – 470 тыс. грн, **Ивана Выхрыстюка** – 370 тыс. грн, **Ольги Ципуленко** – 290,5 тыс. грн, **Игоря Десятника** – 256 тыс. грн, **Виталия Кирсея** – 202 тыс. грн, **Игоря Галата** – 154 тыс. грн, **Александра Скалозуба** – 151 тыс. грн, **Олега Манитенко** – 143,2 тыс. грн и у **Александра Ерошенко** – 120, 586 тыс. грн.

Самый низкий доход задекларировали **Вячеслав Римский** (28 тыс. грн) и **Руслан Сулаков** – 20,9 тыс. грн.

Стоит отметить, что **Анатолий Ганчурин** и **Виталий Граждан** в

2016 году никакого дохода не получили. В е-декларации графу с местом работы **А. Ганчурин** указал «депутат городского совета», а **В. Граждан** – «самозанятое лицо», при этом доход членов семьи у обоих не указан.

Что же касается личных сбережений, то тут явным лидером является **Александр Морозов**, у которого, согласно е-декларации, 980 тыс. грн, \$95 тыс. и 77 тыс. евро, что в сумме дает 5,683 млн грн.

Далее идет **Олег Крамар**, у которого в копилке \$45 тыс., 1 тыс. грн и еще 400 тыс. грн. у его жены, что вместе составляет 1,571 млн грн.

Остальные коллеги-депутаты имеют более скромные сбережения. К примеру, у **Владимира Красовского** всего 610 тыс. грн, **Александра Ерошенко** — 405 тыс. 847 грн, **Ольга Ципуленко** задекларировала сбережения мужа в размере 300 тыс. грн, а **Виталий Граждан** — \$8 тыс. своей жены, что, согласно курсу, составляет 208 тыс. грн. Также поступил и **Игорь Галат**, задекларировав 90,9 тыс. грн и \$3000 жены, что в сумме дает 168,9 тыс. грн.

У **Натальи Завгороднюк** личные сбережения составляют 139 тыс. грн, **Вячеслав Римский** задекларировал сбережений на общую сумму

в 135 тыс. 871 грн, а **Леонид Кондратюк** — 100 тыс. грн своей жены.

Самая же скромная сумма сбережений, в сравнении с коллегами, у **Михаила Баранова** – 24 тыс. 318 грн.

Автотранспорт

Наибольшее количество транспорта задекларировал **Иван Выхрыстюк** – 14 автомобилей, 2 прицепа ОДАЗ 81442 1994 года и прицеп для катера ПГМФ 8904-L 2013 года, а также катер Buster LX.

Четыре автомобиля задекларированы у **Олега Крамара**. **Александр Морозов**, согласно декларации владеет тремя автомобилями, автобусом Ikarus 211-52 1978 года и двумя прицепами 1984 года и 2001 года выпуска. Так же по три машины значится в декларациях у **Владимира Сороки** и **Игоря Галата**. **Вадим Сорока** также задекларировал прицеп ПА 004 2008 года выпуска.

Еще у шести депутатов городского совета по две машины: **Виктор Быковский**, **Виталий Граждан**, **Леонид Кондратюк**, **Василий Леонтьев**, **Вячеслав Римский**, **Юрий Чередниченко**.

Также по одному автомобилю у 12 депутатов Белгород-Днестровского городского совета: **Михаила Баранова**, **Анатолия Ганчурин**, **Инны Гончаровой**, **Игоря Десятника**, **Виталия Жняка**, **Натальи Завгороднюк**, **Александра Скалозуба**, **Сергея Манитенко**, **Руслана Сулакова**. Так же в 2016 году **Виталий Кирсей** приобрел ВАЗ 2101 1978 года выпуска, а **Владимир Красовский** KIA CERATO 2008 года выпуска.

ТОП-5 успешных предпринимателей среди измаильских депутатов

СВЕТЛАНА ГУДЬ

Согласно декларациям, в Измаильском городском совете большинство депутатского корпуса представляют бизнес.

В пятерку самых успешных представителей бизнеса среди депутатов Измаильского горсовета вошли: **Роман Белицкий**, доход которого за прошлый год составил 3 млн 196 тыс. 940 грн, **Андрей Литвин** — руководитель ООО «ЖК «Капитан», руководитель ООО «Придунайская логистическая кампания» задекларировал 997 тыс. грн.

Не учитывая доход от ОК ЖБК «Ассоль-А», **Вячеславу Макарову** предпринимательская деятельность принесла 880 тыс. грн, предприниматель **Александр Иванов** задекларировал 761 тыс. 65 грн, а также директор ЧП «АГРОИНКОМ» **Игорь Коваль** — 703 тыс. 10 грн. Все они представляют «Блок Петра Порошенко «Солидарность».

Среди наиболее успешных жен-предпринимателей депутатов супруги: **Виктора Павленко** доход от предпринимательской деятельности которой составил 967 тыс. 511 грн, **Вячеслава Макарова** — 920 тыс. 29 грн, **Георгия Кинева** — 842 тыс. 987 грн, **Романа Белецкого** – 769 тыс. 639 грн, а также жена депутата от партии «Оппозиционный блок» **Анатолия Фуфаева**, предпринимательская деятельность которой принесла 674 тыс. 960 грн.

Наибольшее количество квартир среди депутатов зарегистрировал **Юрий Галушка** – 6.

Если же говорить о наличии земли, то лидируют среди депутатов представитель «Блока Петра Порошенко» **Иван Стоянов** — два земельных участка общей площадью 5.0526 га и депутат **Наталья Кесиора**, владеющая земельным паем 3.53 га, который сдает в аренду ТОВ «АВАНГАРД».

National Endowment
for Democracy

Supporting freedom around the world

Проект «Атестація депутатів місцевих рад» здійснюється за підтримки Національного фонду демократії (NED, США). Проект спрямовано на підвищення рівня відкритості, прозорості та підзвітності місцевих депутатів, а також збільшення поінформованості громадян, про діяльність представників їх інтересів в місцевих радах.

Одеським осередкам парламентських партій не цікавий діалог з виборцями

ІГОР ЛУГОВСЬКИЙ,
громадський консультант Громадянської мережі ОПОРА
в Одеській області

Будь-яка партія у своїй боротьбі за владу перш за все спирається на суспільство й апелює до його інтересів. Проте часто виникають великі сумніви щодо обізнаності політичних партій в інтересах соціальних груп, які вони покликані представляти. Такі сумніви породжені саме низьким рівнем діалогу між політичними партіями і виборцями.

Згідно з ч. 2 ст. 3 Закону «Про політичні партії в Україні», будь-які партії «створюються і діють тільки із всеукраїнським статусом», тобто це значить, що українським законодавством не передбачено існування регіональних партій, які ставлять на меті діяльність лише на певній території України. Звісно, є винятки: такі партії формально є загальнонаціональними, проте сфера їх діяльності охоплює лише на певну територію. Наприклад, в Одеській області такими партіями можна вважати «Довіряй Ділам» чи Українську морську партію Сергія Ківалова, які представлені лише в місцевих радах Одеської області.

Тим не менш, політична партія, що ставить собі на меті отримання влади (а для іншого партія не створюється) на всеукраїнському рівні має бути представлена в достатній мірі у всіх регіонах України. Саме такими є шість парламентських партій – «Народний фронт», «БПП «Солідарність», «Об'єднання «Самопоміч», «Опозиційний блок», Радикальна партія Олега Ляшка і Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина».

Представництвом у парламенті ці партії завдячують виборцям, тому для кожної такої партії є надзвичайно важливою задачею здійснювати широку комунікацію із виборцями, звісно, за допомогою своїх регіональних осередків. Відповідно робота місцевих осередків мала б бути основним напрямком розвитку парламентських партій, тим більше враховуючи процес децентралізації, що розпочався і триває в Україні.

Приймальні партії не для комунікації з виборцями?

Одним із найстаріших та найстабільніших способів роботи із виборцями є робота партійної приймальні. Саме в приймальнях партії мають змогу акумулювати основні потреби виборців, здійснювати з ними конструктивний діалог, збирати їх накази. На думку політичного експерта Артема Филипенка, партійна приймальня «може бути ефективною для спілкування з певною віковою групою (люди старшого покоління, які звикли до особистого спілкування) або в межах певних територій (наприклад, у селищах, де також віддається перевага особистому спілкуванню). Крім того, сама по собі громадська приймальня, особливо коли вона належним

чином оформлена (партійна символіка, оголошення, реклама), є одним із засобів реклами партії. Людям «приємно», що партії готові з ними спілкуватися. Сама демонстрація цієї готовності є позитивним фактором».

Одеська область налічує 26 районів та дев'ять міст обласного значення, шість з яких одночасно є районними центрами. Таким чином, задля максимального представництва партії в Одеській області необхідно мати мінімум 30 приймалень: у всіх районах, Одесі, Теплодарі, Чорноморську та Южному.

Наявність у партії всіх 30 приймалень декларують «Опозиційний блок», «Батьківщина», Радикальна партія. Водночас «БПП «Солідарність» задекларував наявність 26 приймалень, «Народний фронт» – 22, «Об'єднання «Самопоміч» – двох.

Однак, згідно з дослідженнями, робота не всіх заявлених приймалень підтверджується. Найгірша ситуація у Радикальній партії, в якій не підтверджується робота 28 приймалень включно з Одесою. Також не підтверджується робота більше половини приймалень «Опозиційного блоку», що, швидше за все, пов'язано із закритістю публічної інформації про приймальні.

Зрештою, наявність максимально широкої мережі партійних приймалень є дуже важливим інструментом роботи партії. **Артем Филипенко** вважає, що робота партійних приймалень є навіть більш важливою для самих партій, аніж для виборців:

«Наявність партійної приймальні є важливішою для партії, оскільки це спосіб закріплення її присутності в політичному житті і спосіб впливу на людей. Взагалі-то це швидше «ідеальний» (умовно) інструмент, оскільки переважна більшість партій не здійснюють щоденної роботи з громадянами і працюють лише під час передвиборчої кампанії. Загалом же, незважаючи на розвиток нових засобів комунікації, партійні приймальні повинні зберегтися. Вони мають бути доповнені віртуальними приймальнями, роботою «громадських кореспондентів», які будуть реагувати на звернення громадян, партійними засобами масової інформації тощо. Іншими словами, партіям потрібно буде довести, що їх громадські приймальні – це своєрідний осередок, де чекають людей з їх ідеями, проблемами та іншим», – переконаний експерт.

Однак не можна стверджувати, що успішність партії залежить лише від роботи її приймалень:

«Дуже важко сказати, наскільки сьогодні впливає наявність партійних приймалень на рейтинг партії, оскільки важко зробити замір. Але безумовно зрозуміло, що наявність партійної приймальні є кращою за її відсутність. Просто партіям ще потрібно навчитись користуватися цими осередками. Тим більше, що на їх утримання витрачається певна сума коштів, які поки що не окупаються», – зазначає А. Филипенко.

Партійні сайти та сторінки у Facebook не створені для діалогу

На сьогодні найбільш простими і ефективними способами донести до виборців позицію партії та інформацію про її діяльність є робота офіційного веб-сайту і сторінки у соціальній мережі (в даному випадку мова піде про Facebook). Звісно, така робота не є безкоштовною, проте дає можливість охопити максимально широку прошарку населення.

Серед обласних організацій парламентських партій в Одеській області власні офіційні сайти мають «Об'єднання «Самопоміч», «Батьківщина», «БПП «Солідарність». «Опозиційний блок» інформує про свою діяльність через веб-сайт голови обласної організації партії народного депутата Миколи Скорика. Що ж стосується сторінок у Facebook, то такі також відсутні у місцевих організацій Радикальної партії і «Народного фронту».

Аналіз контенту веб-сайтів та сторінок у соціальній мережі показує, що партії надають перевагу інформуванню виборців про партійну позицію щодо загальнонаціональних питань або участі партійних представників у різноманітних публічних заходах, круглих столах, флеш-мобах. Саме цей контент у більшості випадків переважає над інформуванням про роботу з виборцями, про внутрішньопартійну роботу, а також щодо позиції партії стосовно проблем Одеської області, що є більш важливим для виборців.

Як зазначає голова Одеської обласної організації «Комітет виборців України» **Анатолій Бойко**, «основним завданням місцевих осередків політичних партій є просування національного партійного бренду і позиції, аніж робота над місцевими проблемами і пошук шляхів вирішення цих проблем».

Отже, така ситуація може свідчити, що партії не мають чіткої стратегії взаємодії з виборцями з урахуванням місцевого контексту або, ще гірше, такий контекст не є першочерговим в діяльності партій.

Ще одним свідченням цього є закритість партій перед виборцями. Так, веб-сайти місцевих організацій парламентських партій в Одеській області не містять інформації про кількість членів партії, розмір внесків, фінансову звітність, ідеологію. Також відсутня можливість для виборців обговорювати ті чи інші питання за допомогою форумів або блогів. А в Facebook зворотний зв'язок на коментарі дописувачів є лише на сторінці «Об'єднання «Самопоміч».

Також у більшості партій (окрім «Батьківщини») відсутня інформація про її історію та рішення партійних з'їздів (крім «Об'єднання «Самопоміч»). Інформація про партійні приймальні в районах та містах Одеської області є лише у «Батьківщини» і «Об'єднання «Самопоміч», однак у тієї ж «Батьківщини» вона не завжди актуальна.

На думку Анатолія Бойка, це обумовлено тим, що «більшість партій не мають жодної ідеології, рішення з'їздів є формальними і несуть мало користі суспільству, прозорість партійних фінансів викликає питання, а більшість членів партій існують лише на папері».

Отже, основним для партій є швидше боротьба за владу та її подальше здобуття (що є логічним і правильним), а не вирішення конкретних проблем виборців, яких вони представляють (власне для цього партіям має бути необхідною влада).

Чи необхідна партіям взаємодія з виборцями?

Взаємодія із виборцями має бути основним напрямком роботи будь-якої політичної партії, адже саме за допомогою виборців партії отримують владу. Одним із найкращих способів комунікації між партіями та суспільством є безпосередня взаємодія. Однак місцеві організації партій почасти

нехтують цим. Так, не у всіх партій приймальні на місцях працюють або працюють не регулярно, що ускладнює їх пошук виборцем. Часто також бувають випадки формального підходу до роботи приймальні: наявність приймальні заявлена партією, але у визначений час вона не працює чи вказані контакти не є актуальними.

Інформуючи населення про свою діяльність шляхом власних веб-сайтів чи сторінок у соціальній мережі Facebook, партії нав'язують власний контекст, зменшуючи увагу на місцевих проблемах. Однак події, що відбуваються на загальнонаціональному рівні, не займають перше місце в інтересах населення, якому ближче місцеві проблеми.

Також великим питанням є прозорість роботи партій. На сьогодні партії мають відносно легкий спосіб доносити інформацію про себе та свою діяльність до широких груп населення. Але знову ж тут є значні прогалини – виборці мають мінімум інформації про історію партії, її фінанси, які внески у партії прийняті і скільки взагалі членів налічує осередок. З іншого боку, не можна сказати, що партії нічого не роблять: не взаємодіють із виборцями, не інформують про місцеві проблеми та бачення їх вирішення. Проте рівень цієї взаємодії не є високим, тому місцевим організаціям варто опублікувати максимальну кількість інформації про партію, надавати слово самим виборцями, змістити акценти із загальнонаціонального на місцевий контекст.

Матеріал підготовлено в рамках Програми USAID «РАДА: підзвітність, відповідальність, демократичне парламентське представництво», що виконується Фондом Східна Європа та партнерами.

Довідково:
У 2017 році у 13 областях України Громадянська мережа ОПОРА реалізує інформаційно-просвітницький та моніторинговий проєкт, який здійснюється у рамках Програми USAID «РАДА: підзвітність, відповідальність, демократичне парламентське представництво», що виконується Фондом Східна Європа. Проєкт спрямований на залучення громадян до парламентського процесу, підвищення їх поінформованості про діяльність Верховної Ради України, парламентських партій на народних депутатів України. Відбір депутатів, щодо діяльності яких здійснюється моніторинг, відбувався за критеріями пропозиторського представництва усіх парламентських сил, гендерного представництва, попередніх показників активності у окрузі.

В Одесі нагородили переможців конкурсу журналістських розслідувань

Представники Одеської обласної організації ВГО «Комітет виборців України», видання ИзбірКом і Центру громадських розслідувань в ході круглого столу 28 липня оприлюднили результати конкурсу журналістських розслідувань, опублікованих у 2017 році про Одеський регіон.

Як зазначив голова Одеського Комітету виборців **Анатолій Бойко**, саме журналісти і громадські активісти повинні бути тими, хто контролює владу і надає об'єктивну інформацію громадянам: «Як говорив одеський письменник Бабель, «ни одно железо не может войти в человеческое сердце так леденяще, как точка, поставленная вовремя». Я б хотів, щоб журналістські розслідування, проведені якісно і згідно з професійними стандартами, ставали точками в кар'єрах недбайливих чиновників».

У свою чергу, головний редактор видання ИзбірКом і координатор Центру публічних розслідувань **Валерій Болган** розповів, що за результатами конкурсу, який був ініційований з метою мотивації регіональних журналістів, п'ять кращих розслідувань отримають нагороди.

«Всього до участі в конкурсі було допущено 16 матеріалів, з них один – телевізійний цикл матеріалів, один – цикл онлайн-матеріалів, 6 телевізійних розслідувань і 8 розслідувань, опублікованих онлайн. До участі в журі конкурсу були запрошені досвідчені журналісти з Одеси, Києва і Варшави. Крім мене, це **Катерина Іванова** – журналістка, тренер з журналістики Інституту розвитку регіональної преси; **Олег Хоменок** – журналіст-розслідувач, радник Internews Network (Київ), сертифікований медіа-консультант і тренер, автор підручників з журналістики; **Павло Кост** – журналіст, координатор проектів Демократичного спільноти «Схід» (Варшава); **Кирило Єсін** – журналіст, менеджер проектів VOX Ukraine»

За результатами конкурсу найбільшу кількість балів від журі (34-40 з 45 можливих) отримали

сюжет «Штормовая Затока» (**Олена Васіна** для «Слідства.Інфо»), «На обиженных балконы падают» (**Олена Кравченко** для Центру публічних розслідувань), «ЦРУ. Одесский порт — де-юре государственный, но по факту частный» (**Ілля Лукаш** для 24 каналу), «Одесса на продажу: как десятки городских зданий ушли в частные руки «арендаторам»» (**Ольга Симоненко** для Центру публічних розслідувань) і «Кто купил Украину (юг): распродажа коммунальной недвижимости» (**Олександр Волошин** для Центру публічних розслідувань, видань «Четвертая власть», Вінницького агентства журналістських розслідувань та сайту БюроUA).

Canada

Проект реалізується у рамках Польсько-Канадської Програми Підтримки Демократії співфінансованої з програми польської співпраці на користь розвитку Міністерства закордонних справ РР та канадського Міністерства закордонних справ, торгівлі та розвитку (DFATD)

В Україні розпочато створення нової Методології оцінки рівня прозорості місцевих бюджетів

Попередня версія методології оцінки рівня прозорості місцевих бюджетів була розроблена та апробована Громадським Партнерством «За прозорі місцеві бюджети!» у 2015-2016 роках й її використання довело високу ефективність подібних інструментів для підвищення рівня прозорості та відкритості бюджетного процесу на місцевому рівні.

У 2017 році в рамках проекту «Публічні бюджети від А до Я», що реалізується Фондом Східна Європа (ФСЄ) та Фондацією польсько-української співпраці ПАУСІ за фінансової підтримки Європейського Союзу, був оголошений відкритий конкурс на визначення розробника нової версії Методології. Переможцем конкурсу було ви-

значено Громадське Партнерство «За прозорі місцеві бюджети!», яке сформувало спільну експертну групу розробників та координувє її роботу.

Створення такої Методології має допомогти органам місцевого самоврядування в запровадженні рішень та практик бюджетної прозорості та залучення громадян до участі в бюджетних процесах на місцевому рівні, що сприятиме підвищенню підзвітності органів місцевого самоврядування.

Таким чином, Методологія від самого початку розробляється не тільки, як об'єктивний інструмент вимірювання, а й як унікальний та ефективний інструмент впливу з метою стимулювання органів місцевого самоврядування до покращення своїх стандартів та процесу в рамках бюджетного процесу.

Завданнями нової Методології оцінки є демонстрація рівня прозорості місцевих бюджетних процесів та залученості громадян до формування місцевого бюджету та моніторингу його використання, встановлення чітких індикаторів, що слугуватимуть дорожньою картою підвищення прозорості бюджетних процесів на місцевому рівні, надання доступу місцевим громадам до технічної та експертної допомоги для впровадження практик у відповідності до критеріїв Методології оцінки, спрощення доступу організаціям громадянського суспільства та активним громадянам до моніторингу управління публічними фінансами.

Особлива увага при розробці критеріїв для Методології оцінки приділятиметься рівню використання органами місцевого самоврядування інноваційних ІТ-рішень (Є-Дата, Прозорро, практик візуалізації місцевого бюджету, залучення громадян на різних стадіях бюджетного процесу тощо). Частина критеріїв Методології оцінки буде автоматично оцінюватись завдяки інтеграції з зазначеними ресурсами.

Експертна група у складі представників Громадського Партнерства «За прозорі місцеві бюджети!», Національної академії державного управління при Президентіві України, Асоціації міст України та залучених експертів днями провела свою першу установчо-організаційну зустріч та розпочала роботу над створенням нової версії Методології оцінки рівня прозорості місцевих бюджетів.

Передбачається, що критерії Методології оцінки розроблятимуться таким чином, аби забезпечити можливість для всіх органів місцевого самоврядування використовувати Методологію для періодичної самооцінки рівня прозорості бюджетного процесу.

Одночасно із розробленням Методології буде створюватись онлайн-ресурс, який дозволить оцінювати рівень прозорості бюджетного процесу за критеріями Методології. Розроблена Методологія оцінки та онлайн-ресурс будуть презентовані широкому загалу та відкриті для використання організаціям громадянського суспільства та органами місцевого самоврядування.

Відповідно, за рішенням членів експертної групи, нова методологія базуватиметься на принципах прозорості, відкритості, порівняльності, універсальності, простоти, адаптивності, достовірності та технологічності.

Проект «Розробка концепції Методології оцінки прозорості місцевих бюджетів» виконується Громадським Партнерством «За прозорі місцеві бюджети!» через Одеську обласну організацію ВГО «Комітет виборців України». Підтримка проекту здійснена в рамках програми «Публічні бюджети від А до Я: Інформування, активізація та залучення громадянського суспільства», що реалізується Фондом Східна Європа та Фондацією польсько-української співпраці ПАУСІ за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Атестація депутатів місцевих рад виходить за межі Одеської області

Громадські організації з восьми областей України розпочинають реалізацію ініціативи "Атестація депутатів місцевих рад".

«Атестація» місцевих депутатів – інструмент комплексної персональної оцінки результатів діяльності депутатів місцевих рад, який вперше в Україні дозволяє об'єктивно та в доступній для пересічних громадян формі оцінити діяльність кожного з їх обранців.

За результатами реалізації ініціативи персональні оцінки своєї діяльності та рекомендації для підвищення власних показників відкритості, прозорості, добросовісності та підзвітності отримують депутати Одеської, Дніпропетровської, Краматорської, Львівської, Рівненської, Сумської, Херсонської і Черкаської міських рад, а також ще шести місцевих рад в Одеській області за вже успішно апробованою методологією, яка охоплює весь комплекс реалізації статусу місцевого депутата і заснована на законах України, а також визначених стандартах Доброго Врядування.

Ініціатива з «Атестації» депутатів місцевих рад започаткована Одеською обласною організацією ВГО КВУ та реалізується в партнерстві з ГО ОПОРА Львів, ГО ОПОРА Рівне, ГО «Точка доступу», Черкаською обласною організацією КВУ, ГО «Ліга захисту», ДОГО «Дніпропетровський координаційно-експертний центр з питань регуляторної політики» та Причорноморським центром політичних та соціальних досліджень. 12-13 липня в Одесі партнери доопрацювали методологію оцінювання та роз-

робили стратегію здійснення впливу на місцевих депутатів.

Громадські організації, які будуть здійснювати оцінювання, регулярно інформуватимуть широку громадськість про результати моніторингу через свої інтернет-ресурси та сторінку ініціативи в соціальній мережі Facebook. Найближчим часом Одеська обласна організація ВГО КВУ, а також організації-партнери поширять повний перелік критеріїв, за якими будуть здійснювати оцінювання місцевих депутатів.

Докладніше про громадську кампанію «Атестація депутатів місцевих рад», про те як здійснювалось оцінювання в попередні роки та про його результати можна дізнатись:

- ▶ на сайті організації;
- ▶ в розділі «Атестація місцевих депутатів» на інформаційному ресурсі «Ізбірком»;
- ▶ в соц. мережі Facebook;

Проект «Атестація депутатів місцевих рад» реалізується Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України» разом з партнерськими організаціями за підтримки Національного фонду демократії (NED, США). Проект «Атестація депутатів місцевих рад» спрямовано на сприяння вирішенню проблеми низького рівня відкри-

тості, прозорості, підзвітності виборцям депутатів 14 місцевих рад та низької поінформованості виборців про діяльність останніх.

Моніторинг здійснюється за такими критеріями як повнота інформації про депутата та роботу його приймальні, проведення регулярного прийому виборців, відвідування сесій та засідань постійних депутатських комісій, подання депутатських запитів, виступи під час сесій, публічне звітування перед виборцями, достовірність відомостей у електронній декларації тощо. На

основі аналізу відкритої інформації про кожного депутата буде виставлятися оцінка за кожним критерієм.

Збір інформації здійснюється за допомогою аналізу інформації, розміщеної на офіційних сайтах рад, подачі інформаційних запитів, моніторингу ЗМІ, соціальних мереж, офіційних сайтів депутатів та політичних партій, від яких депутатів було обрано, письмових звернень до депутатів, моніторингових перевірок проведення прийому виборців депутатів.

National Endowment for Democracy
Supporting freedom around the world

Голова одеського КВУ взяв участь в презентації рейтингу прозорості міст

24 липня, в Одесі відбулась презентація результатів дослідження прозорості 100 найбільших міст України, яке було проведене Transparency International Україна спільно з Інститутом політичної освіти.

Рейтинг представили керівник проекту «Розбудова прозорості в містах України» Катерина Цибенко та голова ООО ВГО КВУ, представник громадського партнерства «За прозорі місцеві бюджети!» Анатолій Бойко. До участі в презентації було також запрошено заступника міського голови Одеси Павла Вугельмана, однак він в результаті не завітав.

Одеса посіла 40 місце у рейтингу, отримавши менше 33 балів за прозорість зі 100 можливих. Рейтинг був побудований командою аналітиків за 91 показником у 13 сферах. Досліджу-

валися сфери бюджетування, землекористування, кадрової політики, закупівель, наявності онлайн-послуг та ін. Оскільки місто є одним із найпотужніших туристичних і торговельних осередків України, рівень прозорості влади тут має бути набагато вищим.

Команда проекту висловлює вдячність партнерству «За прозорі місцеві бюджети!» за участь в підготовці рейтингу прозорості. Проект «Розбудова прозорості в містах України» здійснюється за підтримки Фонду демократії ООН.

В Україні стартувала програма з впровадження антикорупційних інструментів в ОТГ-партнерах програми USAID DOBRE

Громадське партнерство “За прозорі місцеві бюджети!” в рамках програми USAID DOBRE розпочало реалізацію програми навчання та наставництва для громадян “Запобігання корупції в об’єднаних територіальних громадах”, завдяки якій буде впроваджено 50 антикорупційних інструментів в 25 ОТГ 7 областей України.

Програмою буде охоплено Дніпропетровську, Івано-Франківську, Кіровоградську, Миколаївську, Тернопільську, Харківську та Херсонську області. Під час її реалізації громадськість та представники органів влади в ОТГ дізнаються про наявні антикорупційні механізми, а також зможуть впровадити їх у своїх громадах.

Програмою передбачено проведення 25 тренінгів для майже 500 представників ОТГ, під час яких буде розглянуто бюджетні процеси ОТГ і забезпечення їх прозорості, навчено аналізувати бюджети та виявляти в них корупційні ризики,

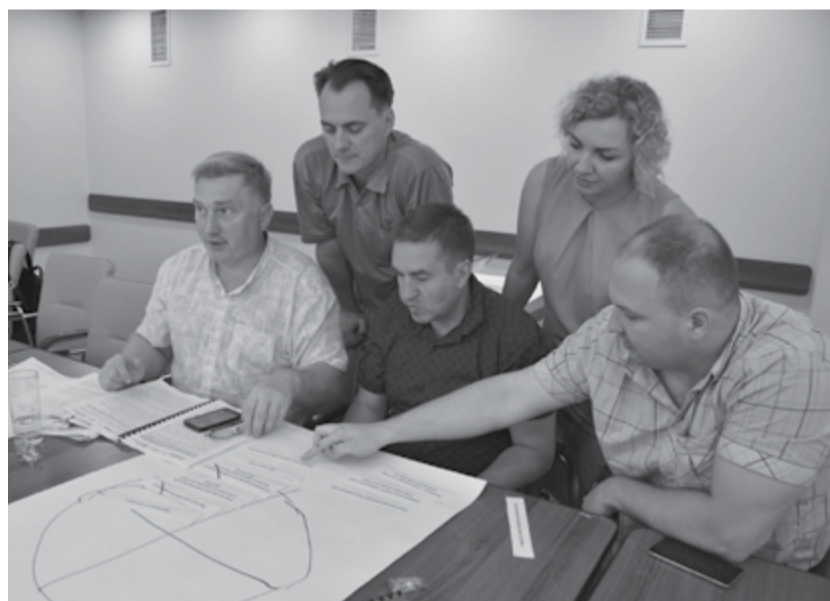
проводити антикорупційну експертизу проектів рішень і діючих нормативно-правових актів місцевих органів влади, пояснено процедури проведення державних закупівель в ОТГ з використанням Prozorro, функціонування та користь для громади від використання E-Data, презентовано сервіси “Розумне місто” (<http://www.rozumnemisto.org>), обговорено налагодження роботи дієвих наглядових рад комунальних підприємств, роз’яснено механізми запобігання та розв’язання конфліктів інтересу, як належним чином організувати конкурсний відбір посадових осіб та розробити антикорупційну програму для ОТГ. Також учасники

тренінгів визначають мінімум два антикорупційні інструменти, які вони бажають запровадити у своїй ОТГ та розроблять план їх впровадження.

Після завершення навчання експерти Громадського партнерства “За прозорі місцеві бюджети!” протягом трьох місяців виконуватимуть функцію наставників та допомагатимуть ОТГ впровадити обрані ними два антикорупційні механізми, а також розв’язувати проблеми, з якими вони можуть зіткнутись.

Наприкінці програми буде організований форум з обміну успішним досвідом та добрими практиками між учасниками проекту, під час якого будуть представлені його досягнення, проведено обговорення основних проблем і шляхів їх подолання, а також визначено подальшу стратегію впровадження антикорупційних інструментів в ОТГ.

“Реалізація цієї програми — дуже амбіційне та надихаюче

завдання для нас! Адже сьогодні ОТГ є унікальними точками росту нової України й вкрай важливо захистити їх від корупції, не дати їй вкорінитись в громадах та знизити їх зсередини.

Для виконання проекту задіяно 18 найдосвідченіших експертів з 14 організацій нашого партнерства. Це унікальна можливість реалізувати таку важливу ініціативу в рамках програми USAID DOBRE й ми сповнені рішучості досягти успіху!”, - підкреслив **Анатолій Бойко**, координатор

Громадського партнерства “За прозорі місцеві бюджети!”.

7-9 липня в Одесі відбувся “тренінг для тренерів” для експертів Громадського партнерства “За прозорі місцеві бюджети!”, які виконуватимуть функцію тренерів та менторів в цьому проекті й вже найближчим часом відвідають свої “підшефні” громади для знайомства, презентації програми та налагодження комунікації для успішного виконання проекту.

Програма навчання та наставництва для громадян “Запобігання корупції в об’єднаних територіальних громадах” реалізується Громадським партнерством “За прозорі місцеві бюджети!” в рамках програми «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE), що виконується міжнародною організацією Глобал Комьюнітіз (Global Communities) та фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID).

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ГРОМАДСЬКЕ ПАРТНЕРСТВО
ЗА ПРОЗОРІ МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ!

ОДЕСЬКА ОБЛАСЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ
КОМІТЕТ ВИБОРЦІВ УКРАЇНИ

Global Communities
Partners for Good

Минздрав не согласен с планами Одесской ОГА создать девять госпитальных округов

Министерство здравоохранения Украины отказывается утверждать проект госпитальных округов, предоставленный на рассмотрение Одесской областной государственной администрации.

Об этом сообщил руководитель департамента здравоохранения ОГА Вячеслав Полясный во время рабочего визита в Одесскую область вице-премьер-министра Павла Розенко.

По его словам, у Минздрава есть вопросы к количеству округов в планах ОГА. «Министерство здравоохранения не воспринима-

ет его в том виде, в котором предлагали мы, но мы хотим, чтобы его все равно внесли с замечаниями на рассмотрение в Кабинет Министров, чтобы его рассмотрели. Нужна хоть какая-то дискуссия», — заявил Вячеслав Полясный.

Павел Розенко пообещал искать компромис. «У нас был разговор с председателем ОГА, о

том, что мы в ближайшую неделю соберем соответствующее совещание и будем искать взаимопонимание по количеству госпитальных округов. В любом случае без области никаких утверждений или изменения госпитальных округов не будет. Мы должны совместно найти компромисс», — отметил вице-премьер-министр.

Напомним, в ходе сессии Одесского областного совета 16 июня, Вячеслав Полясный сообщил, что в проекте ОГА значится создание девяти госпитальных округов в Одесской области.

Однако проектом распоряжения Кабинета Министров Украины «Об утверждении перечня и состава госпитальных округов Одесской области» область планируют разделить на пять госпитальных округов: Северный, Центральный, Одесский, Бессарабский и Придунайский.

Госпитальные округа создаются для обеспечения надлежащего качества и доступности бесплатной вторичной (специализированной) медицинской помощи и эффективного использования ресурсов системы здравоохранения.

Госпитальный округ будет играть роль механизма координации и совместного принятия решений представителями местных органов власти, территории которых он будет охватывать. Госпитальный округ не будет отдельным юридическим лицом или отдельным уровнем территориальной организации власти.

Учреждения здравоохранения, охваченные госпитальным округом, будут оставаться в собственности и подчинении местных органов власти, которые являются участниками госпитального округа.

Ринок землі існує. Але він — тіньовий і не дає зисків ні державі, ні громаді, — Проценко

Олег Проценко, експерт земельних відносин Офісу секторальної децентралізації, земельну реформу, яка набагато ширше, ніж просто можливість продавати чи не продавати паї

Ірина Соломко: Існує думка, що в ринку землі не зацікавлені селяни. Проте є і інший підхід про те, що люди, які володіють паями насправді — абсолютно безправні, їхні паї орендують за мішок зерна, тому ринок землі потрібен перш за все для них. До якого табору належите ви?

Олег Проценко: Зараз земельна реформа сприймається, як продаж ринку землі, надання прав продажу. Але насправді, це тільки одна площина, яка дуже заполітизована. Інша площина — передача прав управління та розпорядження безпосередньо від держави до місцевого самоврядування. І створені об'єднані територіальні громади мають самостійно розпоряджатися своїми ресурсами. А основний ресурс у громади — це земля і за межами населених пунктів, і в межах.

Ірина Соломко: А зараз це право має район?

Олег Проценко: На сьогоднішній день землею в межах населених пунктів розпоряджається місцева громада, а за межами населених пунктів — держава. А держава — через уповноважений орган «Держгеокадастр». Тому громада не бачить, хто володіє цією землею. Вони не можуть впливати на те, кому здати її в оренду.

Всього в Україні десь близько 60 мільйонів гектар, із них 42 мільйони — це сільськогосподарська земля, і із них 32 — вже розпайовані землі, і належать вони до приватної власності конкретних

людей. А приблизно 10 мільйонів гектар — державна власність, сільськогосподарські землі, які знаходяться за межами населених пунктів. І земельна реформа в частині децентралізації — це як раз ефективно управління цими 10 мільйонами гектарами землі. А що таке 10 млн га? Це приблизно 10 мільярдів в грошовому вимірі, якщо один гектар коштує одну тисячу доларів. І якщо відкрити ринок землі, то громада зможе використовувати цей ресурс більш ефективно, обирати, кому здавати, який бізнес там краще розвивати. Це збільшує надходження до бюджету, збільшує шанси на розвиток територій, тобто земельна реформа — це набагато ширше, ніж можливість продавати чи не продавати свої паї.

Ірина Соломко: Наразі це питання намагаються вирішити кількома законопроектами, які вже зараз є в парламенті. Але вони якимось чином потрапили в будівельний комітет. І там є будівельне лобі, яке робить все, щоб ці законопроекти не були розглянуті.

Олег Проценко: Основний закон, який передає права від одного органу до іншого, тобто до об'єднаних територіальних громад, має номер 4355. Він розглядається через аграрний комітет, вже пройшов перше читання, а на другий не виноситься вже довгий час. До нього є багато питань в депутатів різних груп.

Ірина Соломко: Це земля за межами населених пунктів і за межами об'єднаних територіальних громад?

Олег Проценко: В межах ОТГ, але за межами населених пунктів. Адже об'єднана територіальна громада складається не з одного населеного пункту, а з кількох, які домовилися і об'єдналися. І зараз в межах населених пунктів вони мають вплив, а за межами, де є земля, на якій все вирощується, — ні. Ми нещодавно були в ОТГ в Житомирській області, і нам розповідали, що прийшли до голови ОТГ люди і кажуть, що вони орендували землю, а місцеві органи навіть про це не знають. І вони могли здати її в оренду набагато дорожче. Це великі втрати органів самоврядування ОТГ.

Земельна реформа — це набагато ширше, ніж можливість продавати чи не продавати свої паї

Ірина Соломко: Багато людей, які повірили в реформу, говорять, що їм держава як раз і обіцяла вирішити питання із розпорядженням землею на їхній території. Але нею і досі розпоряджається район.

Олег Проценко: Навіть не район, а «Держгеокадастр», це держава в державі. Це централізований орган, який підпорядковується Міністерству аграрної політики, і він самостійно розпоряджається землею.

Ірина Соломко: Хто блокує цю реформу?

Олег Проценко: Є два блоки — продаж і передача прав. Вони між собою дуже пов'язані. Яким чином? Зараз землею розпоряджається «Держгеока-

дастр», який самостійно вирішує, кому цю землю здати, причому через свою вигоду. А вигода місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад не враховується. Раніше «Держгеокадастр» пропонував пілотний проект, який зав'язаний на тому, що спочатку потрібно продати державну землю, і потім через кілька років дати право фізичним особам, які володіють землею, розпоряджатися нею.

І голова «Держгеокадастру» став першим заступником міністра агрополітики, а так, як міністра Кутового вже немає, він автоматично виконує його обов'язки. І любіюється державний проект, коли першою потрібно продати державну землю. А тут вже немає впливу, а є можливість маніпулювати. І це, на мій погляд, основний бар'єр, який гальмує децентралізацію.

Адже, якщо зробити децентралізацію, а потім відкрити ринок землі, то землею буде розпоряджатися громада. А навіщо це робити, коли зараз цим управляє «Держгеокадастр», і він може самостійно розпоряджатися землею? І коли відкриється ринок, йому буде від цього додатковий

зиск, зокрема корумпованим елементом цієї системи. Тому все це блокується, і децентралізація, на їх погляд, зараз не на часі, що дуже сумно, адже це питання потребує негайного вирішення. Бо потрібно передати землю громадам, потім запровадити електронні прозорі механізми розподілу цієї землі.

Ірина Соломко: Якщо дивитися на позицію влади, довгий час тема землі була непопулярною — ми кожного року продовжували мораторій на продаж землі. І, напевно, завдяки вимогам МВФ, щось почало робитися, але це все одно те, що робиться, не відповідає здоровій логіці того, як ринок землі має відкриватися.

Олег Проценко: Звісно, відбувається повна маніпуляція, реформа не відкриє ринок і провалиться. Навіть, якщо завтра відкрити ринок, і дати можливість розпоряджатися своїм майном, дуже маленький відсоток людей продасть цю землю, тому що більшість людей вже її здали в оренду на довгий період, а деякі просто не захочуть продавати землю.

Підготовка матеріалів стала можливою завдяки підтримці американського народу, що була надана через проект USAID «У-Медіа», що виконується міжнародною організацією Інтерньюз. Зміст матеріалів є винятково відповідальністю видання ІзбірКом та необов'язково відображає точку зору USAID, уряду США та Інтерньюз.

Проте головне — не кількість продажів, а те, що це обмеження конституційних прав людини розпоряджатися своїм майном. І Верховна Рада цього скликання не зможе прийняти закон про відкриття ринку землі. Та й наступна теж, якщо дивитися по рейтингам політичних партій, які зараз мають першість у суспільстві.

Тому єдиний спосіб це змінити — це конституційне подання, яке подали Олексій Мушак та ще більше 50 народних депутатів у Конституційний суд. Це найефективніший спосіб відмінити мораторій на продаж землі.

Ірина Соломко: Чи справді в нас на сьогодні є все, щоб ринок землі запрацював без зловживань?

Олег Проценко: Є інструментарій, але для того, щоб не було зловживань, потрібно впровадити електронні системи продажів: як оренди, так і продажу. Вся державна або комунальна власність повинна або здаватися в оренду на аукціонах, або продаватися, але теж на аукціонах, щоб була конкуренція та справедлива ціна. Щоб не було можливості скупити за безцінь.

Ірина Соломко: А якщо говорити про приватні землі?

Олег Проценко: Тут я не бачу жодних обмежень. У вас є пай, ви хочете продати, я — купити. І ми ідемо до нотаріуса і робимо угоду.

Ірина Соломко: Певні політики намагаються надати землі сакральне значення, що, нібито, без землі Україна загине, і селяни залишаться взагалі без нічого. І якщо все буде продано, все буде приватним, селяни, наприклад, не зможуть мати доступ до води. Як тут можуть бути контраргументи?

Олег Проценко: Раз це і є приватна власність, але у всіх є доступ до всього. По-друге, зараз вже є ринок землі, якщо ви подивитесь оголошення про продаж с/х землі, ви побачите, що ринок існує. Але він — тінювий, і не дає фінансових надходжень державі. Він дає фінансову вигоду для особи, яка несе корупційні ризики.

Тобто нічого не зміниться, крім того, що все легалізується, і від цього буде зиск державі та людям, які матимуть право розпоряд-

жатися без ризикових операцій.

Ірина Соломко: Яка гарантія, що ціна виросте?

Олег Проценко: Немає ніякої гарантії, але це закони ринку. Якщо ми подивимося на світовий досвід, ціни завжди коливаються то вгору, то вниз. Це загальні економічні тенденції — чим більше попит, тим більша ціна. Зараз попит повністю обмежений, тому ціна — мінімальна. Якщо зняти всі обмеження, за законами економіки ціна буде виростати.

Ірина Соломко: Що треба зробити, щоб громади отримали право розпоряджатися землями за межами населених пунктів на своїй території.

Олег Проценко: Прийняти законодавчі зміни, які дозволять передати державну власність в комунальну власність, а саме землю сільськогосподарського призначення за межами населених пунктів — громадам.

ДЖЕРЕЛО:
Громадське радіо

12 медучреждений области реорганизуют в неkomмерческие предприятия

В Одесском регионе 32 медицинских учреждения находятся в областном подчинении, из них 12 реорганизуются из бюджетных учреждений в коммунальные некоммерческие предприятия.

Об этом сообщил руководитель департамента здравоохранения облгосадминистрации **Вячеслав Поляный** во время селекторного совещания с заместителем министра здравоохранения Павлом Ковтоном.

«Переход на некоммерческую форму — это процесс добровольный. Те медицинские учреждения, которые находятся в областном подчинении, мы плавно переведем на

новую форму к середине 2018 года.

Это даст им больше свободы, они смогут легально привлечь средства, которые будут поступать от граждан. Следовательно, имеют возможность вкладывать деньги в развитие своей инфраструктуры. Они будут иметь собственный финансовый план, который позволит более эффективно распоряжаться средствами.

Такоже необходимо расширить количество платных услуг. Коммунальные предприятия смогут сформировать их перечень и легально, через кассу, получать средства в заведение», — отметил глава департамента. По словам замминистра **П. Ковтона**, реформа начнет работать с 2020 года, а переход на новую модель для медицинских учреждений планируется через два года.

Напомним, что облсовет намерен объединить службы помощи людям с ВИЧ-инфекцией/СПИДом и туберкулезом. Также в Минздраве причиной смерти ребенка в Одессе считают отсутствие прививки от кори.

Експерт Мінфіну розповів, звідки візьмуться гроші на пенсійну реформу Кабміну

Уряд 21 червня вніс у парламент законопроект №6614 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій», який передбачає проведення пенсійної реформи в Україні.

Як повідомив голова бюджетного комітету громадської ради Міністерства фінансів України. Президент Інвестиційної Групи «Універ» та експерт Реанімаційного проекту реформ Тарас Козак, законопроект розроблявся в секретному режимі, Кабмін до останнього його не оприлюднював.

На засіданні 17 травня міністри підтримали пенсійну реформу всліпу, законопроект у членів уряду не було. Увесь цей час тривали погодження з міжнародними партнерами, а саме Світовим Банком та Міжнародним Валютним Фондом, вносилися певні зміни.

В комплекті з законопроектом про пенсійну реформу йдуть ще три — №6615, №6616 та №6617. Кожен з них вносить зміни до Митного, Податкового та Бюджетного кодексів відповідно.

«Основна задача пенсійної реформи — підвищення чи «осучаснення» пенсій, перехід на нову єдину формулу розрахунку розміру пенсій. В результаті перерахунку великої частини пенсіонерів — за словами Прем'єр-міністра Володимира Гройсмана мова про 9 млн осіб — пенсії будуть підвищені на суми від 200 до 1000 гривень, і потім щорічно автоматично індексуватимуться відповідно до зростання середньої зарплатні по країні та до зростання інфляції. Правда, з законопроекту видно, що така «автоматична індексація» почнеться лише з 2020 року, тобто після виборів. А до того — як вирішить Кабінет Міністрів. Якщо у когось пенсія зростає, і ні для кого не зменшиться, то виникає важливе запитання — де Пенсійний фонд візьме кошти на таке підвищення? Адже, загальновідомо, що щорічний бюджет Пенсійного Фонду України зводиться

з чималим бюджетним дефіцитом. Останні два роки він сягав близько 140 мільярдів гривень. І якщо на три останні місяці 2017 року (Закон повинен стати чинним з 1 жовтня цього року) кошти знайшлися внаслідок зростання ЄСВ від підвищення мінімальної зарплатні, то вже у 2018 році можуть виникнути суттєві проблеми.

У попередній версії законопроекту Кабмін планував, що починаючи з 1 січня 2018 року право на пенсію отримуватимуть значно менше наших громадян. Справа в тому, що сьогодні кожен українець, який досяг віку 60 років, має право на пенсію. Так, особа формально повинна мати 15 років страхового стажу. Але до 2004 року страховий стаж визначається не за місяцями сплати внесків до Пенсійного Фонду, а прирівнюється до трудового стажу, тобто підтверджується трудовою книжкою, довідкою з роботи чи дипломом про освіту. І навіть якщо внесків мало, і останні роки людина не працювала, її пенсія все одно «дотягується» до мінімальної. У разі ухвалення задумів Уряду, ситуація мала змінитися. З 1 січня 2018 року щоб вийти на пенсію

за віком по досягненні 60 років, мінімальний страховий стаж особи має перевищувати 25 років. Але втрутився президент, і в тексті законопроекту з'явилася фраза про трирічний пільговий період (2018-2020 роки), коли у таких випадках громадянин отримуватиме соціальну допомогу з державного бюджету в розмірі мінімальної пенсії», — повідомив експерт.

Якщо протягом цього періоду людина працюватиме і страховий стаж перевищить 25 років, то замість такої допомоги буде призначена пенсія за віком. Якщо ні — то доведеться працювати до 65 років.

А якщо і в 65 років страхового стажу буде менше 15 років, то пенсії не буде. Можливо, буде соціальна допомога нужденним громадянам, але знову ж таки не з Пенсійного Фонду, а з державного бюджету.

Ще одним джерелом економії коштів Пенсійного Фонду є зниження вартості року стажу з 1.35% до 1%, починаючи з розрахунку пенсій для осіб, які отримують право на пенсію за віком з 2018 року.

«В подальшому зазначене зниження вартості року призведе до важливої зміни в нарахуванні пенсії, а саме про коефіцієнт заміщення (КЗ) зарплатні пенсії. Він відображає те, яку частку зарплатні при виході на пенсію отримуватиме особа у вигляді пенсії. Якщо сьогодні перша отримана пенсія складає приблизно 50-60% (тобто коефіцієнт 0,5-0,6), то при запровадженні нової моделі коефіцієнт заміщення знизиться до приблизно 0.4. А з часом, внаслідок подальшого погіршення демографічної ситуації — до 0.3 і нижче. Отаке «підвищення» пенсій. Єдиним можливим виходом з ситуації, що склалася, на мій погляд є негайне запровадження обов'язкового накопичувального рівня пенсійної системи. Так, як це працює в усіх розвинених країнах світу. Але ця система не дасть миттєвого результату, зростання пенсій відбудеться через 15-20 років», — помітив Тарас Козак.

Видання ІзбірКом входить в число партнерів проекту VoxConnector. Матеріали отримані редакцією на правах ексклюзивності.

Підготовка матеріалів стала можливою завдяки підтримці американського народу, що була надана через проект USAID «У-Медіа», що виконується міжнародною організацією Інтерньюз. Зміст матеріалів є винятково відповідальністю видання ІзбірКом та необов'язково відображає точку зору USAID, уряду США та Інтерньюз.

Одещина на восьмому місці в Україні за кількістю пайовиків, готових продати свою землю

Лише вісім відсотків власників земельних паїв в Одеській області готові продати усю свою землю и лише один відсоток частину землі.

Як свідчать результати опитування "Актуальні питання земельної реформи в Україні", проведеного в рамках проекту USAID Агроінвест, далеко не всі українці готові продавати свою землю.

За цим показником регіон розділяє восьме місце з Чернівецькою та Миколаївською областями. На першому місці Харківська область де продати свою землю готові 25% власників.

Опитування власників земельних паїв проводилося Київським міжнародним інститутом соціології. В ході дослідження методом особистого опитування

у сільській місцевості та методом телефонного інтерв'ю у містах із населенням до 20 тисяч мешканців було опитано 3 тисячі 823 респондентів. Нульовий показник по області означає, що серед опитаних не було бажаючих продавати.

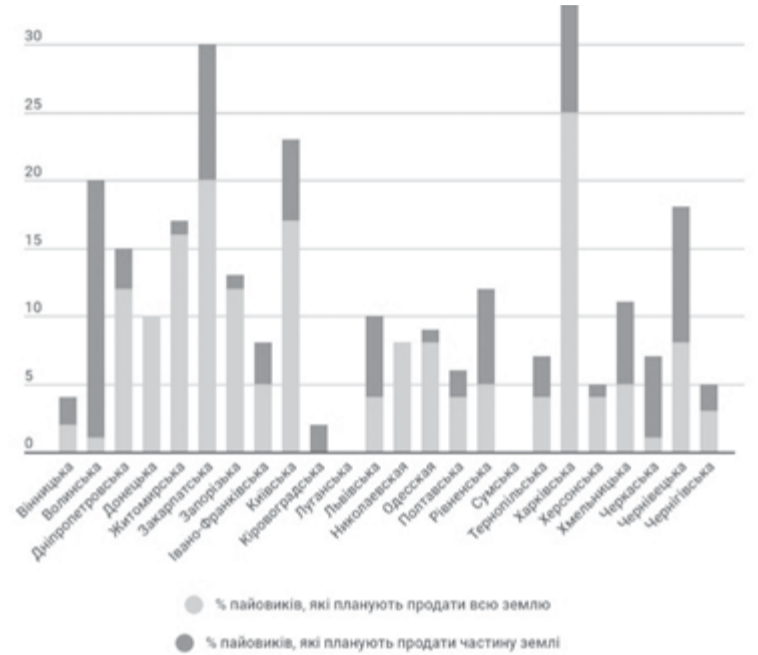
Земельна реформа, яка передбачає запуск ринку сільськогосподарських земель, переноситься на пізніший термін. До першого липня Уряд мав внести до Парламенту законопроект про обіг земель сільськогосподарського призначення, але не зробив цього. Така кінцева дата розробки закону була визначена змінами до Земельного кодек-

су України ще в листопаді 2016 року.

За даними Всеукраїнської аграрної Ради, усього під мораторієм знаходиться 41 млн га сільгоспземель, з яких 10,5 млн га – сільськогосподарські угіддя державної і комунальної власності, 27,7 млн га – земельні частки (паї), близько 1 млн га – інші землі для ведення товарного сільськогосподарського виробництва.

Запуск ринку землі – одне з найбільш дискусійних питань, як на рівні парламенту, так на рівнях великого бізнесу і власників паїв/малих фермерів.

Видання ІзбірКом входить в число партнерів проекту VoxConnector. Матеріали отримані редакцією на правах ексклюзивності.

Що передбачає пенсійна реформа: головні кроки

Верховна Рада прийняла у першому читанні законопроект про пенсійну реформу, яка передбачає зокрема запровадження гнучкого коридору виходу на пенсію, а саме: у 60 років для тих, хто має страховий стаж 25 років.

Зараз вимога по страховому стажу – 15 років, у 63 роки при наявності стажу від 15 до 25 років, а у 2019 році стає можливим ще один варіант виходу на пенсію: у 65 років, якщо стаж складає від 15 років до 16 років, але вже з жовтня цього року відбудеться перерахунок пенсій в залежності від нового встановленого рівня середньої зарплати («осучаснення»), повідомила заступник директора Центру економічної стратегії Марія Репко.

«Старі» пенсії – для тих, хто виходив на пенсію п'ять, десять років тому – буде підвищено. Люди отримуватимуть справедливий пенсії, більшою мірою пов'язані із тим, скільки років вони працювали та яку зарплату отримували.

Серед очікуваних змін також: відміна частини спецпенсій, підвищення пенсій в залежності від інфляції та темпів зростання середньої зарплати з 2020 року (індексація), зміна підходів до оцінки одного року страхового стажу (зниження «коефіцієнту стажу» з 1.35% до 1%).

Наступний етап пенсійної реформи – доопрацювання законопроекту у парламенті.

Зважаючи на дискусії, які розгорнулися за останній тиждень у Верховній Раді та експертному середовищі, вже зараз помітно, що саме може змінитися за цей час.

У першу чергу, може бути змінено підхід уряду по виплати дострокових пенсій працівникам шкідливих професій.

У поточній редакції законопроекту пропонується підвищити роботодавцям ЄСВ по окремих категоріям працівників шкідливих професій, і за рахунок цього забезпечити їм більш ранній вихід на пенсію.

Цей підхід не вирішує питання усунення держави від комерційних стосунків між працівниками та приватним роботодавцем, хоча підвищення ЄСВ погоджене з МВФ. Більше того, за розрахунками деяких експертів, навіть підвищене ЄСВ не означатиме бездефіцитність цієї категорії пенсій для пенсійного фонду.

Є багато альтернативних варіантів підходу до цієї проблеми, ось два із них:

Перший – умови дострокового виходу на пенсії працівникам шкідливих професій можуть визначитися на рівні роботодавця і працівника. Це варіант передбачає, що працівник може, наприклад, «проміняти» достроковий вихід на пенсію на медичну страховку від роботодавця або підвищену зарплату.

Другий можливий варіант – введення повноцінних накопичувальних систем. Закон передбачає, що пенсійне забезпечення працівників шкідливих професій відбувається через професійні та корпоративні фонди.

Цей механізм можна доопрацювати.

Зокрема, колективним договором (галузеву угодою) може передбачатися створення корпоративного або професійного пенсійного фонду відповідним роботодавцем/профспілкою або відрахування пенсійних внесків роботодавців до інших пенсійних фондів. Якщо система буде добре пропрацьованою та перехід відбудеться із паралельним відкриттям для інвестування зовнішніх ринків капіталу, це може стати першим кроком до введення накопичувальної системи на

рівні всієї держави.

Окрім того, у проекті закону може з'явитися вимога про аудит Пенсійного фонду. Це потрібно для виявлення та усунення можливих неефективних витрат та оптимізації процесів.

Можливо також ми побачимо спротив ідеї зниження коефіцієнту стажу – адже його зниження означатиме, що новопризначені пенсії будуть нижчими за ті, яких можна було би очікувати за умов незмінного коефіцієнту.

Це може перекреслити цілі реформи, бо вирівнювання «старих» та «нових» пенсій, а також збереження витрат Пенсійного фонду на незмінному рівні, досягалося якраз за рахунок зниження коефіцієнту.

Якщо ж витрати Пенсійного фонду збільшаться, то його неможливо буде вивести на бездефіцитний рівень без підвищення податкового навантаження на працівників.

Єдиний соціальний внесок – основне джерело власних доходів Пенсійного фонду. Після зниження ЄСВ в рамках податкової реформи до 22% дефіцит ПФ збільшиться.

Оскільки кількість пенсіонерів та кількість платників ЄСВ в

Україні майже однакова, коштів на високі пенсії у ПФ не вистачить.

Підвищення вимог до стажу, ліквідація частини спецпенсій, робота із «шкідливими» професіями, розширення списку платників ЄСВ – все це необхідні та повністю логічні заходи із оздоровлення бюджету пенсійного фонду. Але тільки «болюча» складова реформи – зниження коефіцієнту стажу – може дати необхідний для бездефіцитності обсяг видатків.

Планується, що у другому читанні законопроект про пенсійну реформу буде прийнято восени.

Видання ІзбірКом входить в число партнерів проекту VoxConnector. Матеріали отримані редакцією на правах ексклюзивності.

Людмила Мозгова: 87 мільярдів гривень на реформу освіти – це не забаганка, а потреба

Реформа освіти стала "яблуком розбрату" у Кабміні.

За оцінками міністра освіти та науки Лілії Гриневич на реалізацію нового Закону "Про освіту" потрібно 87 млрд грн до 2030 року. Мінфін цю цифру не погоджує і акцентує увагу на тому, що бюджетні видатки на освіту мають бути реалістичними і в рамках бюджетної декларації.

Законопроект про освіту в першому читанні Верховна Рада прийняла у жовтні 2016 року. Очікується, що у другому читанні депутати розглянуть законопроект вже на цьому тижні – у четвер 13 липня. У розмові з VoxConnector аналітик із питань освіти Асоціації міст України, кандидат педагогічних наук Людмила Мозгова розповіла, навіщо потрібні ці кошти, як відбувалось доопрацювання законопроекту, а також про те, як розділять функції з імplementації реформи центральні та місцеві органи влади.

— **МОН оцінює реалізацію законопроекту про освіту у 87 млрд грн. На що потрібні ці кошти?**

— Законопроект передбачає, що асигнування держави в освіту має бути в обсязі не менше 7% ВВП.

Ці кошти потрібні на час упровадження реформи, тобто до 2030 року.

Держава в особі Мінфіну має

вирішити: чи здійснювати цю реформу й одночасно забезпечити високу якість та конкурентоздатність вітчизняної освіти у світовому освітньому просторі, чи гальмувати її, прирікши освіту на самовиживання.

Наприклад, уже сьогодні у сільських регіонах таке самовиживання призвело до недостатньої підготовки випускників, а у містах – до значного відтоку молоді, яка їде навчатись за кордон і, на жаль, там залишається жити.

— **А якщо конкретніше? Сума дуже велика, ресурси держбюджету обмежені.**

— Ці кошти мають бути спрямовані на підготовку та перепідготовку педагогічних кадрів, фінансування надбавки 20% до посадових окладів за умови проходження сертифікації.

Законопроект передбачає підвищення посадового окладу молодого спеціаліста. Оклад складе не менше трьох прожиткових мінімумів. Відповідно зміняться посадові оклади фахівців інших категорій.

Коштів потребує оновлення освітнього середовища. Тут слід говорити передусім про оснащення матеріально-технічної бази профільної та професійної шкіл. Соромно констатувати, що у час розвинутого інформаційного простору є чимало навчальних закладів, в основному у сільському регіоні, де Інтернет залишається мрією, а декілька

застарілих комп'ютерів у класах виконують роль друкарських машинок.

Реформа неможлива без оновлення навчальних програм, підручників. Процес оновлення МОН вже розпочало.

Ми розуміємо, що кошти у Державному бюджеті необхідно поступово відшукати на реалізацію зазначених вище завдань. Це можна зробити, наприклад, шляхом перерозподілу видатків.

Однак сьогодні 87 млрд грн – це не забаганка, а потреба, якщо державна влада розуміє важливість освіти у поступовому соціально-економічному розвитку України.

— **Як відбуватиметься розподіл функцій з фінансування закону про освіту між центральним та місцевими бюджетами?**

— Зобов'язання держави – це виплата заробітної плати та доплата за успішне проходження сертифікації педагогам за рахунок освітньої субвенції, підготовка програм, друк підручників, виділення коштів із державного бюджету на забезпечення інклюзивної освіти.

Органи місцевого самоврядування, у свою чергу, повинні забезпечити утримання та розвиток мережі навчальних закладів, харчування пільгових категорій дітей, підвезення осіб із особливими освітніми потребами (наприклад, таких, які пересуваються на колісних кріслах) до закладу навчання та у зворотному напрямку, комфортні умови перебування таких осіб під час навчально-виховного процесу.

Також вони мають гарантувати пільговий проїзд (доставлення) учнів та педагогів у громадському транспорті.

— **Між розглядом законопроекту у першому та другому читанні пройшло вісім місяців. Розкажіть, як відбувалось доопрацювання? Наскільки остання редакція законопроекту узгоджена з місцевими органами влади?**

— Деякі норми узгоджені з АМУ, деякі – викладені у компромісній редакції.

За час доопрацювання вдалось уточнити цільове призначення субвенції на інклюзивну освіту, тобто на корекційно-розвивальні, корекційно-розвиткові та корекційно-відновлювальні заняття. Це дозволить спрямувати кошти освітньої субвенції на заняття дітей із особливими потребами не тільки з дефектологами, логопедами, а й практичними психологами, соціальними педагогами.

Така норма дозволить органам місцевого самоврядування економити кошти основної освітньої субвенції та спрямувати їх на інші потреби галузі, сприятиме більш цільовому засвоєнню коштів освітньої субвенції.

— **Які нові норми з'явилися у законопроекті?**

— Новою є норма щодо можливості спрямовувати кошти освітньої субвенції на навчання дітей у приватних та корпоративних навчальних закладах. Окрім того, вдалось закласти норму про можливість виділення субвенцій на дошкільну, позашкільну та професійну освіту.

— **Як ви оцінюєте готовність місцевих органів влади до переходу на нові "освітні реалії"?**

— Готовність – різна. В Україні є адміністративно-територіальні одиниці, що мають власні потужні надходження до місцевих бюджетів.

У той же час залишається чимало дотаційних територій. Наприклад, м. Жовті Води Дніпропетровської області уже в поточному бюджетному періоді має проблеми із виплатою заробітної плати всім непедагогічним працівникам, які працюють в освіті, та вихователям і керівникам гуртків.

Видатки бюджету міста на освіту складають 60,6% від власних доходів. У такому випадку важко говорити про нову матеріально-технічну базу, капітальні ремонти, переобладнання на-

вчальних закладів з урахуванням потреб здобувачів освіти.

Уже сьогодні умови навчання школярів значною мірою залежать від спроможності територіальних громад утримувати будівлі, фінансувати комунальні послуги, забезпечувати якісне харчування тощо.

— **Наприклад, при реформі децентралізації деякі функції просто "випали" тому що центр їх передав на місця, а місцеві органи влади не були готові до їх виконання, не могли або не знали, що робити з новими повноваженнями. Наскільки цей ризик характерний для реформи освіти?**

— Незважаючи на тривале доопрацювання, у законопроекті є норми, які потребують значних роз'яснень і викликають застереження.

Наприклад, органи місцевого самоврядування, якщо мають населення 50 тисяч, забезпечують розвиток мережі закладів профільної освіти академічного спрямування. Якщо простіше, йдеться про старшу школу (10-12 класи).

У населених пунктах, де кількість населення менша, органи місцевого самоврядування мають обов'язково отримати погодження обласної ради щодо можливості утримувати загальноосвітні навчальні заклади III ступеня.

Але додаткові погодження тільки гальмуватимуть розвиток мережі старшої школи навчальних закладів, а в деяких випадках із метою економії місцевого бюджету можуть призвести до закриття шкіл III ступеня.

Викликає питання і процедура сертифікації вчителів, оскільки сам механізм її проходження ще не розроблений.

— **Якщо є суперечливі питання, можливо, варто їх доопрацювати і розглядати законопроект восени?**

— **Ми підтримуємо законопроект "Про освіту".**

Звісно, зрозумілою є певна упередженість до запропонованих змін, слухними є побоювання Мінфіну щодо відсутності коштів на певні складники освітньої системи. У той же час: якщо сьогодні немає можливості фінансувати, вона може з'явитись згодом. Парламентарі повинні підтримати вчителів, дітей, науковців, громади та державу і проголосувати за проект закону в цілому вже на цьому тижні.

Підготовка матеріалів стала можливою завдяки підтримці американського народу, що була надана через проект USAID «У-Медіа», що виконується міжнародною організацією Інтерньюз. Зміст матеріалів є винятково відповідальністю видання ІзбірКом та необов'язково відображає точку зору USAID, уряду США та Інтерньюз.

Правники провели спільний захід для дітей в оздоровчому таборі

Літні канікули для дітей не стали перепорою для проведення профілактично-роз'яснювальної роботи серед малечі в оздоровчому таборі, який працює на базі БФ «Еммануїл» у селі Струмок Татарбунарського району. У групі «Янголята» налічується 45 діток віком від 5 років і старше. Це дружня,

жвава, непосидюча та весела команда, яка діє під проводом свого наставника **Маргарити Бурлаченко**. Директор табору – педагог з багаторічним стажем **Валентина Новосядла**.

19 липня представники Офісу - керівник **Леонід Семененко** та

ЛЕОНІД СЕМЕНЕНКО,
керівник Координаційного Офісу безпеки в м. Татарбунари
Одеської обласної організації ВГО «Комітет виборців України»

Представники Татарбунарського Офісу Мережі правового розвитку спільно з фахівцями Татарбунарського Бюро надання правової допомоги 19 липня провели правоосвітні заходи з групою «Янголята» дитячого оздоровчого табору БФ «Еммануїл». У заходах взяли участь 45 дітей.

юрист **Аліна Семененко**, а також спеціаліст Бюро надання правової допомоги **Тетяна Райлян** завітали до дітей для проведення з ними правоосвітніх заходів, направлених на недопущення порушень правил дорожнього руху, протипожежної безпеки та правил поведінки на воді.

Правники просили дітей дотримуватися цих правил та у разі необхідності звертатися до дорослих, надаючи їм

інформацію про наявні або можливі порушення з боку однокласників.

Основним завданням при проведенні таких заходів представники Офісу та Бюро вбачають виховання правосвідомості та відповідальності підростаючого покоління, збереження їх життя та здоров'я, недопущення травматизму під час літніх канікул. Як юристи, так і вихователі, звертаючись до дітей, просили їх

дотримуватися встановлених правил поведінки у таборі та вести себе дисципліновано.

З дітьми проведено веселі ігри та конкурси, в тому числі й конкурс на краще знання правил переходу вулиці, порядку поведінки дітей на воді та з вогнем. Всі діти були дуже активні та отримали від заходів чимало вражень і задоволення. Активну участь у проведенні заходу взяв також голова Фонду **Анатолій Бабенко**.

Татарбунари: досвід співпраці з профілактики повторних правопорушень

ЛЕОНІД СЕМЕНЕНКО,
керівник Координаційного Офісу безпеки в м. Татарбунари
Одеської обласної організації ВГО «Комітет виборців України»

З початку функціонування Координаційного офісу безпеки в м. Татарбунари розпочато активну співпрацю з партнерською організацією - Татарбунарським районним відділом з питань пробації Південного регіонального управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації. Ініціатором співпраці виступили начальник цього відділу Алла Мукієнко та керівник Офісу Леонід Семененко. В основному, співпраця наразі стосується спільних профілактичних зустрічей та інших заходів з особами - суб'єктами пробації, які знаходяться на обліку відділу.

За словами начальника відділу **Алли Мукієнко**, пробація застосовується до осіб, щодо яких складається досудова доповідь та які перебувають у кримінальному процесі; засуджених до кримінального покарання, що не пов'язане з позбавленням волі (заборона обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, громадських та виправних робіт); яким покарання у виді позбавлення волі замінено на покарання у виді громадських або виправних робіт; звільнених з випробувальним терміном від відбування покарання у виді позбавлення (обмеження) волі; звільнених від відбування покарання вагітних жінок та жінок, які мають дітей віком до трьох років.

На думку спеціаліста, переваги пробації є суттєвими для осіб, які вчинили правопорушення, але мають можливість змінитися без перебування у місцях позбавлення волі. У них є підтримка на шляху до змін

зі збереженням сімейних стосунків та зв'язку з громадою, окрім цього є можливість зберегти місце роботи та житло. Позитивним є і те, що особа не втрачає соціальних зв'язків та має шанс зберегти чи створити сім'ю.

Керівник Координаційного офісу безпеки в м. Татарбунари **Леонід Семененко** вважає, що служба пробації забезпечує та унеможлиблює особу - клієнта служби пробації - вчинити повторний злочин, при цьому вчиняється справедливо правосуддя, яке має баланс між карою за вчинене правопорушення, відшкодуванням шкоди та інтересів інших членів суспільства. Водночас держава за рахунок заходів, які здійснюються службовцями служби, має можливість отримати зниження злочинності, зниження кількості ув'язнених, які знаходяться у місцях позбавлення волі. Маємо і позитивний економічний ефект, оскільки утримання засудженого правопорушника у місцях

позбавлення волі набагато дорожче для держави, ніж перебування на пробації. Також, залишаючись активним членом суспільства, особа не втрачає роботу та сплачує внески до бюджету.

Працівниками відділу спільно з представниками Офісу протягом червня-липня 2017 року проведено 9 спільних профілактичних бесід з неповнолітніми суб'єктами пробації, які знаходяться на обліку. Основними позитивними результатами такої взаємодії стала відмова деяких з них від намірів скоювати повторні правопорушення в подальшому, ведення чесного способу життя, влаштування особистого життя, продовження навчання та набуття престижних професій. Прикладом цьому може бути неповнолітній Б., який за

скоєння злочину був засуджений до покарання, не пов'язаного з позбавленням волі, і став суб'єктом пробації. Юнак двічі побував на зустрічі з керівником

Офісу, ветераном органів внутрішніх справ, який має великий досвід у спілкуванні з різними людьми в різних життєвих ситуаціях, а також представниками відділу та юристом Офісу. Зустрічі відбувалися у відвертій та дружнелюбній обстановці. Її учасники намагалися довести юнаку, що таке життя, яке він вів до цього, не має перспективи. Натомість, він може завершивши навчання у школі та вступити до відповідного вузу, отримати престижну професію і в подальшому влаштувати своє життя. Юнак відкрито шкодував стосовно скоєного та ділився планами на майбутнє. Крім цього, він

висловив подяку представникам служби пробації та правникам Офісу за поради та завірив, що вороття до минулого не буде.

У подальшому розвитку співпраці планується проведення подібних спільних профілактичних бесід, виїзди за місцем проживання суб'єктів пробації, робота по упередженню та попередженню повторних протиправних дій з їх боку. Ми маємо впевненість у тому, що така співпраця та взаємодія державного органу - служби пробації - та представників громадських формувань має користь та перспективу.

Ініціатива «Безпечна Татарбунарищина спільними зусиллями» впроваджується Татарбунарським Офісом Мережі правового розвитку Одеської обласної організації ВГО «Комітет виборців України» спільно з Татарбунарською районною та міською радою, Татарбунарською районною державною адміністрацією, за фінансової підтримки Міжнародного фонду «Відродження».

Прошло чергове щомісячне навчання в Татарбунарській школі секретарів місцевих рад

ЛЕОНІД СЕМЕНЕНКО,
керівник Координаційного Офісу безпеки
в м. Татарбунари
Одеської обласної організації
ВГО «Комітет виборців України»

У четвер, 20 липня, в читальній залі Татарбунарської районної бібліотеки з секретарями сільських рад Татарбунарського району відбулося чергове щомісячне навчання в рамках проведення «Школи секретарів сільських рад». Під час заходу вивчалися питання доступу громадян до публічної інформації, видів звернень громадян та запитів на публічну інформацію та питання зпилювання сухостійних дерев на адміністративних територіях сільської ради.

Першим блоком навчання з секретарями сільських рад стали питання доступу до публічної інформації в діяльності органів місцевого самоврядування та їх виконавчих комітетів. З цього питання перед учасниками заходу виступив керівник Татарбунарського офісу Мережі правового розвитку **Леонід Семененко**.

Правник наголосив, що право доступу до публічної інформації є конституційним правом громадян, і воно передбачене та гарантоване статтею 34 Конституції України, яка в свою чергу, ґрунтується на положеннях статті 19 Загальної декларації прав людини та статті 10 Конвенції про захист прав та основоположних свобод людини та інших міжнародних договорів які були підписані від імені України та ратифіковані ВР України.

Законом України «Про доступ до публічної інформації» органи місцевого самоврядування повинні не тільки створити систему доступу громадян до публічної інформації, але й надавати її у

разі звернень останніх. Окрім цього, місцеве самоврядування зобов'язане оприлюднювати проекти нормативно-правових актів, надавати можливість членам громади брати участь у їх обговоренні та внесенні відповідних змін до них.

Керівник Офісу наголосив на тому, що органи місцевого самоврядування та їх посадові особи повинні забезпечувати права громадян на отримання публічної інформації, вживати усіх заходів на оприлюднення нормативно-правових актів та надавати можливість доступу до них членам своїх громад.

Продовжуючи роботу з секретарями місцевих рад, Леонід Семененко перейшов до висвітлення теми, пов'язаної з присвоєнням поштових адрес новозбудованим будинкам, та їх зміну у разі необхідності.

Він звернув увагу присутніх на те, що це питання відноситься до компетенції виконавчого комітету місцевої ради. Але, для

того, аби присвоїти поштову адресу, необхідно прийняти відповідне рішення. Він запропонував проект рішення сільської ради з питань прийняття Положення про присвоєння поштової адреси. Присутні включилися до обговорення цього, вкрай важливого, питання та прийняли до уваги рекомендації юристів з цього питання.

Юрист Офісу **Аліна Семененко**, виступаючи перед присутніми, надала їм відповідні роз'яснення щодо підготовки та прийняття постанов, рішень і розпоряджень виконавчим комітетом сільської ради та сесією ради. Вона звернула увагу присутніх на питання порядку реєстрації документів, що вида-

ються органами місцевого самоврядування. Окрім цього, нею було проведено роз'яснення, яке стосувалося звернень громадян. Юрист надала інформацію про види звернень громадян та надала роз'яснення щодо різниці між зверненням та запитом на отримання публічної інформації.

Велику зацікавленість присутні проявили до питання, пов'язаного з порядком зпилювання сухостійних та фаутих дерев на адміністративній території сільської ради.

Попередньо це питання обговорювалося із заступником голови районної ради Юрієм Лапою та Струмківським сільським головою Олегом Ковальовим. Сто-

рони досягли домовленості про проведення експерименту з цього питання на території Струмківської сільської ради. Для цього представниками Офісу було розроблено проект рішення сільської ради, який було обговорено на заняттях. У подальшому його буде винесено на розгляд місцевих депутатів.

Основною ідеєю цього експерименту є впорядкування проведення зпилювання сухостійних дерев на адміністративній території сільської ради та контролю за цими процесами з боку зацікавлених сторін. Наступне заняття в Школі секретарів місцевих рад заплановано на вересень 2017 року.

ПРАВОВА ІНФОРМАЦІЯ ТА КОНСУЛЬТАЦІЇ

Як відновити втрачений паспорт?

Паспорт — основний документ людини, яким кожен повинен особливо дбайливо розпоряджатися, оскільки за умисне пошкодження паспорта чи недбале його зберігання, що призвело до втрати, статтею 198 Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачено штраф від одного до трьох неоподатковуваних мінімумів. Отож, якщо ви втратили паспорт громадянина України, зволікати з виготовленням нового не варто.

Іноді в житті трапляються неприємні ситуації, наприклад, ви їхали в транспорті і у вас витягли документи, або вкрали барсетку, а там були і права, і паспорт, а тепер все необхідно відновлювати. Справа навіть не у адмі-

ністративному стягненні через проживання на території країни без посвідчення особи, який, до слова, в Україні складає максимум 51 гривню, проблема в іншому: якщо громадянин загубив свій паспорт, або його вкрали,

через деякий час він зі здивуванням може з'ясувати, що став позичальником значної грошової суми у банку.

Відновлення вкраденого паспорта — справа не проста і

тривала, але від цього завдання позбавитися ще нікому не вдавалося. Куди звертатися, якщо вкрали паспорт? У випадку крадіжки паспорта зверніться до поліції і подайте заяву про викрадення. Це потрібно для того, аби у разі, якщо за вашим викраденим паспортом були здійснені махінації (наприклад, узятий кредит на вкрадений паспорт або оформлено купівлю-продаж), можна було довести той факт, що ви до цього не мали ніякого відношення, і визнати ці угоди через суд недійсними.

Щоб уникнути непередбачуваних труднощів, варто не зволікати із зверненням у відділення міграційної служби у своєму місті чи районі. Там ви можете вирішити питання оформлення посвідчення особи. Вона не складна. Як заявляють представники міграційної служби, основне навантаження у цій справі на себе перебирає міграційна служба.

Отже, якщо ви втратили паспорт громадянина України, перш за все вам слід звернутися до міграційної служби за місцем

реєстрації проживання або фактичного перебування. Безпосередньо у міграційному підрозділі подати заяву про втрату.

При написанні заяви необхідно мати при собі:

- ▶ заяву;
- ▶ дві (три - у разі одержання втраченого паспорта в іншому територіальному підрозділі) фотокартки розміром 3,5 x 4,5 см;
- ▶ платіжний документ з відміткою банку про сплату державного мита

або копію документа про звільнення від сплати державного мита;

- ▶ документи, на підставі яких у паспорті проставляються спеціальні відмітки (пред'являє за наявності);
- ▶ копію постанови про порушення або відмову в порушенні кримінальної справи за заявою особи до органів внутрішніх справ про викрадення паспорта (пред'являє за наявності).

Термін видачі нового паспорта після звернення складає 1 місяць. У випадку, якщо потрібна додаткова перевірка за матеріалами справи, термін видачі паспорта може бути продовжено ще на місяць, але не більше.

До видачі паспорта міграційний підрозділ має видати особі тимчасове посвідчення, що підтверджує особу громадянина України.

Якщо втрачений паспорт було знайдено під час розгляду заяви про втрату паспорта, розгляд справи про втрату паспорта припиняється.

У разі знаходження паспорта після отримання нового, особа повинна здати знайдений паспорт до територіального підрозділу, де оформлювався новий паспорт, про що необхідно попередити під час подачі заяви про втрату паспорта. У випадку, якщо паспорт не буде отриманий особою протягом року, він погашається, вважається недейсним та знищується.

Також, якщо втрачений паспорт знаходять під час виготовлення нового, то процедура виготовлення нового паспорта припиняється. У випадку, якщо

втрачений паспорт знаходиться після виготовлення нового, його обов'язково необхідно здати у міграційний підрозділ.

Додатково нагадуємо, що проживання без паспорта або з недейсним паспортом, або проживання на території України без реєстрації тягне за собою попередження або накладання штрафу.

Таке саме покарання передбачено й для тих, хто умисно зберігав його, що й спричинило втрату документа

Що нового в порядку стягнення аліментів?

8 липня 2017 року набув чинності Закон України № 2037-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту права дитини на належне утримання шляхом вдосконалення порядку стягнення аліментів». Що ж у ньому цікавого як для отримувачів аліментних платежів, так і для їх платників? Хотілося б звернути увагу на те, що цим Законом змінено порядок визначення та стягнення заборгованості за аліментами. Окрім цього, аліментні платежі можна стягнути в рамках наказного провадження.

Давайте розглянемо, як і що потрібно робити при цьому. Особа, з якою мешкає дитина (діти), може звернутися до місцевого суду за місцем реєстрації свого постійного проживання або ж за місцем свого перебування із заявою про видачу судового наказу.

Окрім цього, така особа за місцем реєстрації свого постійного проживання або за місцем фактичного проживання може звернутися до місцевого суду та подати заяву про стягнення аліментних платежів. У цьому ж суді вона може вирішити питання щодо оплати додаткових витрат на дитину, індексації аліментних платежів та зміни способу їх стягнення.

За такими вимогами судовий збір не сплачується. Також цей збір не сплачується у разі стягнення неустойки (пені) за прострочення сплати аліментів.

Як і раніше, суд може ухвалити рішення щодо виплати аліментних платежів на одну дитину в розмірі 1/4, на двох дітей - 1/3 та на трьох і більше дітей - половину заробітку (доходу) особи-платника аліментів. Але ця сума не може перевищувати більше 10 прожиткових мінімумів на кожну дитину відповідного віку.

УВАГА! Цим Законом збільшено мінімальний розмір аліментів з 30% до 50% прожиткового мінімуму на кожну дитину відповідного віку.

Також законодавчо змінено порядок визначення та стягнення заборгованості по аліментними платежами. У разі виникнення такої заборгованості з вини платника аліментів, їх отримувач має право на стягнення неустойки (пені) у розмірі 1% суми несплачених аліментів за кожен день

прострочки, але не більше 100% суми заборгованості.

Відтепер заборгованість за аліментами, присудженими в частці від заробітку (доходу), визначається, виходячи з фактичного заробітку, який платник аліментів отримував за час, протягом якого не проводилося їх стягнення, незважаючи на те, чи одержано такий заробіток в Україні або за її межами.

УВАГА! Якщо ж платник не працював або є платником податку за спрощеною системою - «спрощенцем», або ж він працює на території іноземної держави з якою Україна немає Договору про правовому допомогу, заборгованість такої особи визначається, виходячи з середньої заробітної платні працівника для цієї місцевості.

У разі, якщо джерело та розмір закордонного заробітку встановлено, то за заявою одержувача аліментів державний або приватний виконавець здійснює перерахунок заборгованості за аліментами проводиться державним або приватним виконавцем, а у разі виникнення суперечки між платником та отримувачем аліментів - у судовому порядку.

Законодавством встановлено конкретний термін, з якого починається відповідальність платника аліментів, і він становить 7 днів з моменту повідомлення одержувача про необхідність сплатити певну суму. У разі несплати у цей термін, пеня нараховується з наступного дня, а не з моменту одержання рішення суду. Тобто платник поставлений законом у певні межові рамки, які порушувати не має сенсу.

Змінено порядок стягнення заборгованості по аліментах

Було

Судове провадження

Стягнення судового збору за додаткові вимоги

30%

Стало

Наказне провадження

Скасовано

50%

Мінімальний розмір аліментів (прожиткового мінімуму) на дитину

- можливість зробити перерахунок заборгованості
- відповідальність платника наступає через 7 днів

УВАГА! Зупинення провадження по справі про стягнення аліментів з підстав наявності спору про батьківство (материнство), визначення місця проживання дитини, про участь одного з батьків або родичів у вихованні дитини,

спілкування з дитиною НЕ ДОПУСКАЄТЬСЯ.

Законом визнано, що аліменти є власністю **ДИТИНИ**, а той з членів сім'ї, на ім'я якого вони виплачуються, може розпоряджатися цими коштами

ВИНЯТКОВО в інтересах дитини.

Неповнолітній дитині надано право на самостійне отримання та розпорядження аліментними платежами, що нараховуються.

Консультація підготовлена Татарбунарським офісом Мережі правового розвитку Одеської обласної організації ВГО "Комітет виборців України", який здійснює свою діяльність за підтримки МФ "Відродження" та співпрацює з Татарбунарською районною та міською радою, Татарбунарською районною державною адміністрацією.

Шукаємо активних громадян: конкурс на навчання для громадських радників

Якщо Вам небайдужий розвиток Вашої громади, Ви добре розумієте її проблеми, прагнете змін і готові виділити час на допомогу громаді, запрошуємо Вас долучитися до міжрегіональної команди громадських радників.

У команді Ви:

- пройдете спеціалізоване навчання з кваліфікованими тренерами,
- знайдете підтримку однодумців з усієї України,
- дізнаєтесь та навчитесь як можна ефективно спрямувати свої зусилля на якісні зміни в житті громади

Ми пропонуємо навчання з різних питань, які можуть знадобитися раднику в громаді: безпека, фінансова грамотність, захист своїх прав, робота державних інститутів, пошук допомоги та встановлення зв'язків.

Щоб долучитися до формування команди та подати свою кандидатуру на навчання необхідно заповнити Інтернет-опитувальник до 31 серпня 2017 року. Тут Ви зможете вибрати зручний для себе графік навчання і розповісти про Ваш досвід та бачення змін в громаді.

Результати опитування буде опрацьовувати конкурсна комісія. Члени комісії можуть зателефонувати Вам і уточнити додаткову інформацію після отримання Ваших відповідей на запитання Інтернет-опитувальника.

За результатами відбору Ви будете запрошені на безоплатне навчання, яке про-

ходитиме в три етапи в період з вересня по листопад 2017 року. Організатори забезпечують проживання, харчування та відшкодування транспортних витрат. Участь в усіх етапах навчальної програми обов'язкова, випускники отримують сертифікат. Про результати відбору Ви будете повідомлені телефоном або електронною поштою, яку вкажете в опитувальнику.

Якщо виникають додаткові запитання, будь ласка, звертайтеся, контактний номер телефону: +38 097 128 02 10 або електронна скринька: paralegals.network@gmail.com.

Також додаткову інформацію, доступ до Інтернету та, за необхідності, допомогу в заповненні опитувальника Ви зможете отримати в місцевих центрах з надання безоплатної вторинної правової допомоги та бюро правової допомоги та офісах Мережі правового розвитку.

«Имидж мэра и его команды важен для привлечения иностранных туристов и развития гражданского общества», — первый вице-мэр Салоник

ЕВГЕНИЯ ГЕНОВА

- Вы занимаетесь развитием туризма в Салониках на протяжении шести лет. Как изменился за это время среднестатистический турист?

- Туристический оборот до моего прихода на эту должность был 1 млн 100 тыс. человек, 75% которых были внутренние туристы. Теперь оборот увеличился до более 2 млн туристов, и соотношение составляет уже 50 на 50, то есть, растет процент иностранных туристов, и это очень хорошо. Кстати, растет доля украинских туристов в городе, и существует хорошая тенденция роста потока, поэтому отмечу, что очень важным является сотрудничество Одессы и Салоник, и Украины и Греции в целом.

- Несмотря на то, что универсальных рецептов в такой сфере не существует, что Вы все-таки могли бы посоветовать для развития туризма в таком городе как Одесса?

- Те нововведения, которые

были сделаны в Салониках, прежде всего касаются культурного пространства города. Городской совет обратил внимание на развитие новых туристических маршрутов. Одесса, как и Салоники, привлекает туристов своей мультикультурностью. Еще одна особенность — продвижение города. Наши сотрудники выбирают каждый год шесть городов — иностранных — и едут туда, чтобы рассказывать о Салониках операторам туристического рынка. Одесса начинает делать то же самое, и это очень хорошо и правильно. Ее важно, чтобы в городе были узнаваемые места или памятники. Например, несколько лет назад мы построили самую длинную аллею для прогулок, которая считается самой длинной в юго-восточной Европе. Вообще Салоники называют балканской Калифорнией. Это наша особенность.

- Влияют ли граждане на принятие туристических программ?

- Да, бесспорно, гражданское общество привлечено к разра-

ботке туристических проектов. Городские власти считают, что если город хочет изменить свой характер, нужно обязательно привлекать население к развитию туризма. Люди должны в этом участвовать, чтобы и понимать, что происходит, и чувствовать важность происходящего, и давать советы. Один из ярких примеров — наш туристический отдел разработал новые туры по городу, так как старые необходимо было разнообразить. Их стало несколько — греческий, римский, византийский, гастрономический и так далее. И когда все они были запущены, населению предложили испытать их бесплатно на себе, чтоб и узнать больше о культуре своего города, и посмотреть, как это выглядит и интересно ли это. Также запущена программа «Ночь в музее», благодаря которой жители могут лучше узнать свой город. Также на протяжении последних четырех лет у нас для горожан работают бесплатные курсы иностранных языков — русского и турецкого — чтобы они умели общаться с нашими туристами.

Ярким примером участия гражданского общества в развитии туризма является и процесс выбора шести городов, куда ездят представители горсовета. Происходит опрос людей, задействованных в сфере туризма, выслушиваются их предложения, какие города более интересны, а потом принимается решение.

Одна из наших главных целей — чтобы деньги вкладывали не только в отели или главные туристические объекты, а чтобы от этого имели выгоду все граждане, тогда они будут заинтересованы в предоставлении хорошего сервиса туристам, в привлечении гостей в наш город.

Греция, несмотря на внутренние конфликты и непростые отношения с Евросоюзом, с каждым годом все увереннее становится одним из крупнейших мировых туристических центров. Иностранцы едут сюда не только посмотреть исторические памятники и вдохнуть воздух колыбели современной цивилизации, но и насладиться покоем, зарядиться энергией местных жителей, почувствовать себя желанным гостем и, конечно же, вкусно покушать. О секретах привлечения туристов Избиркому рассказал первый вице-мэр Салоник по вопросам туризма Пенгас Спирос, с которым мы встретились в одной из одесских гостиниц во время его визита в наш город.

- Много ли приходится тратить из бюджета на развитие туризма?

- Нет, это совсем небольшая доля, из бюджета тратится примерно 200 тысяч евро в год. Самое главное продвижение туризма — это политический имидж мэра города и его команды. Люди в городе понимают, что туризм — самая успешная часть политики мэра и его команды, они могут увидеть положительные стороны развития туризма своими глазами, на улицах, потому что город преобразился, растет количество туристов, что приносит прибыль. А раньше этого не было. Поэтому деньги в этом случае — не главное.

явилась табличка с кратким описанием того, с чем связано это место или памятник. К концу года их будет 40. Кроме того, скоро у нас планируется завершение строительства метро, и это сделает возможность передвижения по городу лучше, это очень важное строительство для нас всех.

- Почему туристы едут в Салоники, кроме того, чтобы посмотреть на исторические памятники? Есть ли еще какие-то особенности, которые их привлекают?

- Первое, что привлекает туристов в город, — это мультикультурность, а второе — наш

Набережная в Салониках. ФОТО: nice-places.com

- Каким, по Вашему мнению, должен быть город для удобства иностранных туристов?

- Первый важный момент — это возможность легко ходить пешком, это первая вещь для туристов. Салоники обладают большим количеством пешеходного пространства, это хорошо. Кстати, в Одессе оно тоже есть. Также у каждого памятника по-

гастрономический фестиваль, который проводится уже несколько лет, и город стал известным по всему миру благодаря своей кухне. Уже есть запросы из Польши, Кипра и других стран, чтобы их туристов организованно привозить специально на такие фестивали. Он очень популярен.

- Из-за войны Одесса потеряла много иностран-

Белая башня в Салониках. ФОТО: nice-places.com

ных туристов, хотя мы не находимся на территории боевых действий. В Греции также часто проходят массовые акции, протесты, столкновения, противостояние между политическими силами. Как у вас привлекают туристов в таких условиях?

- Основной центр демонстраций и волнений — это все-таки Афины, а не Салоники, и благодаря этому наш город заслужил репутацию самого спокойного города Греции. Паломники посещают объекты, которые находятся в стороне от таких событий, и это нравится туристам. Когда в Греции были массовые волнения, наши сотрудники ездили по разным городам Европы и рассказывали, что у нас безопасно. Сейчас ситуация значительно улучшилась. Надо всем рассказывать, что в городе спокойно. Иначе кто-то вместо вас расскажет, что, наоборот, все плохо.

- Есть ли в Салониках карта туриста?

Знаменитые «Зонтики». ФОТО: nice-places.com

- Городской совет пытается внедрить такую карту в городе, проводились переговоры с торговой палатой, однако пока этого не удалось сделать. Есть частная инициатива компании «Ellinaig», однако очень сложно

объединить общественный сектор и городские туристические учреждения, например, музеи, с частными предприятиями. В последний год Салоники являются частью проекта «Европейский городской маркетинг», эта ор-

ганизация создает такие городские карты, можно перенимать их опыт, но своих карт у нас пока нет, хотя все для этого делается.

- Насколько доступным для туристов являются Салоники с точки зрения транспорта?

- У нас происходит активное сотрудничество бизнес-сектора с городскими властями. В 2011 году мэр лично ездил в Стамбул для того, чтобы установить авиасообщение между Стамбулом и Салониками, одним из важных пунктов для аргументации было то, что в Салониках родился Кемаль Ататюрк. И работа со стамбульскими авиалиниями началась с двух рейсов в неделю, а теперь их два в день. Также идет активное сотрудничество с «Ryanair», которая сейчас даже обслуживает внутренние рейсы, что значительно удешевило внутренние перелеты и, само собой, делает наш город доступным для внешних туристов. Что касается железнодорожного сообщения, то греческие железные дороги проданы итальянской компании,

и во многом благодаря этому проблемы с железнодорожным сообщением удалось преодолеть, несмотря на затянувшийся экономический кризис в Греции.

- С каким брендом в первую очередь ассоциируется город Салоники?

- Ранее главным символом города была Белая башня. Однако это продукт для внутреннего рынка. Если вы скажете грекам: «Белая башня», — они поймут, что это Салоники. Но иностранцы этого не знают.

После того, как была построена в 2013 году самая длинная набережная в конце установили очень красивую скульптуру из зонтиков, люди там часто фотографируются, это очень популярное туристическое место. Есть ожидание, что в течение следующих 20 лет эта скульптура станет символом Салоник. Что же касается Одессы, то это знак «Я люблю Одессу» с якорем, это очень хорошо отражает натуру города.

Уроки счастья и успеха: финская система образования против украинской

ОКСАНА БУТУК

Когда я думаю об образовании, особенно школьном, я все время натываюсь на одну и ту же мысль: чем больше ребенок будет заниматься, читать, писать, думать, тем больше он будет понимать. И эта категория «больше» преобладает меня во всех дискуссиях о школе.

Мне, как и миллионам людей, прошедшим через систему образования советского и постсоветского образца, бесконечно твердили, что, если приложить чуть больше усилий, то и эффект от работы будет лучше, и что лень, «которая раньше меня родила», станет большой преградой в жизни. Если ее, конечно, не победить. Поэтому в моем опыте любой путь освоения чего-то нового и даже интересного связан с колоссальным напряжением. В первую очередь психологическим — боязнь провалиться, не успеть, не получить желаемую оценку от окружающих делает любую инициативу подучиться внутренне невыносимой: а что будет, если я не смогу по разным причинам сделать это «больше». И легче отказаться от идеи, нежели преодолеть этот болезненный страх крушения. Думаю, многие ощущали нечто подобное.

Когда я впервые столкнулась с образованием в Финляндии, я сначала не могла понять, что такого уникального в этой системе. Да, конечно, классы там не оформлены партами по три ряда. Да, на стенах в кабинетах истории не висят портреты всех президентов, а преподаватель биологии не задает выучить наизусть параграф «от сих до сих». Но ведь и у нас, в Украине, есть учителя, которые пытаются заинтересовать предметом, разрабатывая новые подходы в подаче материала. Собственно, в Финляндии тоже есть плохие пе-

дагоги и слабые ученики. Но что-то же ставит эту страну на самые высокие позиции в рейтинге системы образования? Что-то же позволяет называть финнов самыми грамотными выпускниками средних школ по программе Международной оценки студентов (PISA)...

Разница на первый взгляд не так ощутима, но более фундаментальна. Финны считают, что главным в успехе является слово «меньше». Для них самое важное — это не позволить «сгореть», отбить желание добывать знания (в отличие от нашего «получать знания»), остановиться на полпути, потому что больше нет сил. И эта концепция, как и наше «больше», глубоко укоренилась в их сознании.

«Мы хотим, чтобы дети учились в безопасной, счастливой, расслабленной и вдохновленной атмосфере», — рассказывает Энн-Мари Ятинен, директор начальной школы Силтамаки в Хельсинки.

В этом и заключается вся философия финского образования. По коридорам ходят дети и собирают информацию о странах Африки, играют в шахматы, идут на плавание или в театральную студию.

«Для меня самое важное, чтобы дети развивали свои навыки творческого мышления, умели сотрудничать друг с другом и общались. Это радостное,

игровое обучение», — резюмирует она.

В пример Энн-Мари Ятинен приводит урок английского языка в младшей школе. На доске висит климатическая карта (я никогда не видела климатических карт даже на уроках географии в своей школе). Дети через гаджеты определяют погоду в каком-либо городе на выбор и делают пометки на карте. Например, сегодня в Хельсинки +12 и солнечно, а в Сараево +23, туман. Таким образом ученики за один урок английского получают знания по географии, навыки поиска в интернете необходимой информации и учатся работать в команде, делая совместную работу по изучению климата на планете.

Реформа образования, которая сейчас находится в процессе реализации и будет завершена к 2020 году, предполагает обучение по темам, а не по предметам. Финны эту систему назвали «феноменальным» обучением. Именно такой подход, по мнению реформаторов, позволит подготовить новое поколение к трудовой деятельности — ребенку нужно научиться выполнять весь комплекс задач при работе над проектами.

«Раньше в банках работало много клерков, которые умели хорошо выполнять только работу с цифрами. Мы же хотим сделать так, чтобы любой сотрудник мог понимать, что происходит с этими цифрами вне его стола, хорошо разбираться во всем банковском деле. Если человек будет мыслить шире, он будет лучше выполнять работу на своем уровне», — рассказывает Паси Силандер, менеджер по городскому развитию Хельсинки. — Для этого нам необходимо внести изменения в образование, чтобы выпускники соответство-

вали потребностям промышленности и современного общества в целом».

Поэтому программа школьного образования будет формироваться иначе. Например, подросток, который видит себя в сфере ресторанных услуг, в выбранном курсе будет изучать математику, которая ему понадобится в работе со счетами, язык, что необходимо для обслуживания иностранных клиентов, будет улучшать навыки общения и грамотного письма.

Для детей, которые проявляют способности к академическим предметам, например, предложен курс «История развития Европейского Союза». В нем объединены элементы экономики, истории, языков и географии.

И все это дети изучают в малых группах, где самостоятельно с консультацией тьютора решают возникающие перед ними проблемы. Они не сидят пассивно перед учителем, они ждут опросов по изученной теме, они выполняют задачи в команде таких же детей, как и они. Для меня лично такой подход к работе учащихся превращает школу из репрессивного учреждения, которыми чаще всего являются наши СОШ, в заведение, где развивают личностный потенциал каждого ребенка. С семи лет, когда он попадает в школу в Финляндии, он учится работать в команде, обращать внимание на свои потребности, учитывать свои особенности в общении с равными себе.

Но, подождите! — скажут многие, кто боится разрушать существующую в Украине систему образования. Как же быть, если в предлагаемый курс не будет входить геометрия, химия или история нашего государства? Они же обязательны для развития

любого человека! Да, в нашем мире повсеместных академиков химия, конечно, необходима. Но попросите меня решить хоть какое-то уравнение по органической химии или дать определение водороду — я вам ничего не скажу, как захваченный в плен храбрый солдат из героических американских фильмов. А я мучила этот предмет, по-моему, четыре года. И перед каждой контрольной не спала ночами, а при выставлении четвертной вообще была в полубоморочном состоянии.

В Финляндии не все должны получить университетскую степень и даже не все должны пытаться поступать в вуз. Представьте, что ребенок хочет: быть успешным сварщиком или электриком? Что, если ему совсем не обязательно для этого поступать в политех и получить диплом бакалавра или магистра? А если представить, что большинство украинских студентов и школьников чувствуют себя абсолютно несчастными на скучных лекциях по тригонометрии, ботанике и, упаси Боже, герменевтике. Что произойдет, если мы позволим подросткам исследовать свои горизонты и тренировать те навыки, которыми они были одарены? Что будет, если они почувствуют себя высоко оцененными уже в школе? Как поменяется их жизнь, будь они уверенными в том, что им все под силу?

Наша система образования рассчитана на то, чтобы ребенок с самого малого возраста усвоил — без сверхусилий ему не выжить. Поэтому он должен научиться постоянно что-то преодолевать: боль, страх, унижение и обиды. Финская система образования учит, как мне кажется, совершенно иному. Они все должны быть счастливы. И сантехники, и клерки, и профессура.

Як лучани впроваджують важливі рішення в місті самотужки

ІРИНА ГАЙДУЧИК,
керівник Волинського ресурсного центру
розвитку місцевої демократії

Луцьк — перше місто на Волині, де громадяни апробували інструмент місцевої ініціативи. Це — спосіб членам територіальної громади запропонувати депутатам місцевої ради власний проект рішення до розгляду на сесії, уникаючи можливостей політичного забарвлення хороших ініціатив. В сучасних умовах це легітимний та дієвий спосіб громадської участі у діяльності місцевого самоврядування, можливість самостійно впливати на розвиток міста та розуміти, що від депутатів залежить не все.

Як реагує місцева рада Луцька на такі ініціативи членів територіальної громади, чи допускає мешканців до процесу управління містом і чи приносить це результати, читайте далі.

Перша, проте не остання історія

Восени 2016 року громадська активістка з Луцька провела дослідження публічності комунальних підприємств обласного центру Волині. Завдання було дуже просте — за певними критеріями визначити, скільки даних про кожне з підприємств наявні у відкритому інформаційному просторі. Як виявилось, декотрі підприємства мали свої сайти, де можна було отримати інформацію від імен керівників установи до фінансових звітів. Інші натомість взагалі не мали ніякої присутності в інформаційному просторі, за винятком «бідної сторінки» на сайті Луцькради, де було прізвище, ім'я та по батькові керівника установи і адреса підприємства.

Результати дослідження були представлені загалом, зокрема, представникам комунальних підприємств та депутатам Луцької міської ради. Останнім було запропоновано на основі дослідження, запровадити єдиний порядок інформування про роботу комунальних підприємств. Це питання було поставлене на обговорення під час круглого столу.

«Такий захід був необхідним, аби легітимізувати процес впровадження Порядку і отримати

публічну підтримку такого проекту рішення», — розповідає активістка, — Політична ситуація у раді постійно нестабільна. Тож, нашим завданням було запропонувати рішення, щодо якого не буде протиріч. Тому, окрім того, що воно не перетиналося з політичними інтересами, також потрібно було напрацювати цей проект рішення самостійно, без будь-якого депутата».

Активістами самостійно був підготовлений проект Порядку інформування про діяльність підприємств та закладів, що перебувають у комунальній власності Луцької міської ради, власний проект рішення та пояснювальна записка. Всі ці документи у строки встановлені Регламентом міської ради були зареєстровані до розгляду депутатами місцевої ради, пройшли відповідні комісії та винесені на розгляд сесії.

Законодавче регулювання

Існування інструменту місцевої ініціативи регулюється:

п. 1 статті 9 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»: «1. Члени територіальної громади мають право ініціювати розгляд у раді (в порядку місцевої ініціативи) будь-якого питання, віднесенного до відання місцевого самоврядування».

Окрім цього порядок подання місцевої ініціативи може бути визначений представницьким органом місцевого самоврядування або статутом територіальної

громади з урахуванням вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

Так, с. 28 Статуту територіальної громади м. Луцька також вказує на те, що: «Лучани мають право ініціювати розгляд міською радою (у порядку місцевої ініціативи) будь-якого питання, віднесенного Конституцією та законами України до відання органів місцевого самоврядування».

Таким чином будь-які члени територіальної громади мають право подавати на розгляд місцевої ради місцеву ініціативу, а наявність місцевих нормативно-правових актів щодо цієї ініціативи, визначає алгоритм та процедурні моменти її подання.

Так, проект рішення щодо публічності комунальних підприємств пройшов публічне обговорення, був висвітлений у ЗМІ та доступний у публічному просторі. Описля згідно процедури, ініціативна група із трьох осіб реєструє заяву про бажання подати місцеву ініціативу. Згідно Статуту міста Луцька, місцева ініціатива повинна отримати підтримку не менше ніж 15-ти осіб під час зборів громадян.

Тож, аби все зробити згідно процедури, ініціативна група за тиждень повідомила Луцьку міську раду про проведення зборів громадян для обговорення та підтримки проекту місцевої ініціативи. На зборах був складений протокол та зібрані підписи із обов'язковим вказанням адреси проживання підписантів.

Усі ці документи: проект рішення із додатками, пояснювальна записка, протокол зборів із підписами були подані до секретаріату Луцької міської ради. Так, проект рішення був зареєстрований у проекті порядку денного Луцької міської ради й оприлюднений на сайті ради.

Рішення прийнято

Оскільки рішення отримало публічну підтримку від голів політичних фракцій, надія на його прийняття була великою. Тож, залишалось лише технічне питання — натиснути кнопку «за».

Представники ініціативної групи мали намір виступити публічно перед депутатами, аби ще раз захистити проект рішення. Втім, на тій сесії депутати не затребували цього, а одразу проголосували. Так, більшістю голосів у Луцькій міській раді відбулася історична подія — був вперше реалізований такий інструмент місцевої демократії, як місцева ініціатива. Той момент, коли не депутати чи міський голова ініціювали проект рішення, а самі лучани.

Послідовники

Слідом за Луцьком не забарилися і ближні географічно міста. Так, у місті Ківерці шляхом місцевої ініціативи подали аналогічний проект рішення щодо публічності комунальних підприємств міста Ківерці. І це спрацювало.

У місті Рожище ініціативна група виявила бажання подати місцеву ініціативу щодо запровадження електронних петицій. Де-факто вийшло, що вони шляхом одного інструменту місцевої демократії запровадили інший. І, як ви вже здогадалися, й там ця ініціатива була успішно прийнята.

У місті Луцьку і надалі готуються і подаються проекти рішень у формі місцевої ініціативи. Не усі вони отримують підтримку на сесії місцевої ради, проте основне те, що — члени територіальної громади та орга-

ни влади працюють як рівноцінні партнери, спільно ініціюючи позитивні зміни у місті.

Висновки

Як показує практика, елементарні знання своїх прав та невелика юридична грамотність громадян призводить до зміни порядку їх життя, встановлення нових правил і головне — використання своїх прав на участь, а саме — застосування інструментів місцевої демократії.

Досвід показує, що коли громадяни настирливо хочуть впровадження демократичних процесів на місцях, вони цього добиваються. В даному випадку Луцьк — це чи не найкращий приклад такої громадянської злагоженості та настирливості.

Довідково: Проект «Впровадження в Україні 10 принципів успішного залучення громадян до процесу прийняття рішень від ОЕСР виконується Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України» в партнерстві з Регіональними ресурсними центрами з розвитку самоорганізації та місцевої демократії в Луганській, Волинській та Чернігівській областях за підтримки МФ «Відродження».

Проект спрямовано на підвищення рівня залучення громадян до процесу прийняття рішень на місцевому рівні та збільшення поінформованості населення про практики та можливості залучення до процесу прийняття рішень в чотирьох обласних центрах України. Оцінку рівня залучення громадян до вироблення міської політики розроблено на основі змісту «10 керівних принципів залучення громадян до вироблення політики ОЕСР».

Позиція Міжнародного Фонду «Відродження» може не співпадати з думками та точками зору авторів. Думки та позиції авторів також не відображають думки та позиції ОЕСР.

ГАЗЕТА «ИЗБИРКОМ»

Основатель - Одесская областная организация
Всеукраинской общественной организации
«Комитет избирателей Украины»

Свидетельство № ОД 1413-284-Р

Главный редактор: Болган В.С.
Выпускающий редактор: Дроздова Е.А.

Адрес редакции:
65091, г. Одесса, ул. Садиловская, 25
Телефоны: (048) 716 - 40 - 18
Электронная почта: odesakvu@ukr.net
www.cvu.od.ua, www.izbirkom.org.ua, www.dep.od.ua

Отпечатано в ПП «ЕВРО ДРУК»,
заказ №

Тираж - 10 000 экз.

ХОТИТЕ УЗНАТЬ БОЛЬШЕ?

Заходите на наш сайт:

www.izbirkom.org.ua

Підготовка газети стала можливою завдяки підтримці американського народу, що була надана через проект USAID «У-Медіа», що виконується міжнародною організацією Інтерньюз. Зміст матеріалів є винятково відповідальністю видання ІзбірКом та не обов'язково відображає точку зору USAID, уряду США та Інтерньюз.

